ULUSLARARASI İLİŞKİLER ALANINDA

AKADEMİK ANALİZLER

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Gülşah ÖZDEMİR

yaz
yayınları

ULUSLARARASI İLİŞKİLER ALANINDA AKADEMİK ANALİZLER

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Gülşah ÖZDEMİR

yaz yayınları

2024

yaz yayınları

ULUSLARARASI İLİŞKİLER ALANINDA AKADEMİK ANALİZLER

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Gülşah ÖZDEMİR

© YAZ Yayınları

Bu kitabın her türlü yayın hakkı Yaz Yayınları'na aittir, tüm hakları saklıdır. Kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 sayılı Kanun'un hükümlerine göre, kitabı yayınlayan firmanın önceden izni alınmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

E_ISBN 978-625-6642-52-2

Mart 2024 – Afyonkarahisar

Dizgi/Mizanpaj: YAZ Yayınları

Kapak Tasarım: YAZ Yayınları

YAZ Yayınları. Yayıncı Sertifika No: 73086

M.İhtisas OSB Mah. 4A Cad. No:3/3
İscehisar/AFYONKARAHİSAR

www.yazyayinlari.com

yazyayinlari@gmail.com

info@yazyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Balkanlar'da Güvenlik ve İstikrar:
Türkiye'nin Bölgesel Politikaları 1
Gülşah ÖZDEMİR

Asya-Pasifik Bölgesinde Güvenlik ve Denge
Politikaları: Türkiye'nin Rolü.....22
Gülşah ÖZDEMİR

Kamu Diplomasi ve Stratejik İletişim Süreçlerinde
Kullanılan Kaynaklar ve Araçlar 49
Kenan ORÇANLI

"Bu kitapta yer alan bölümlerde kullanılan kaynakların, görüşlerin, bulguların, sonuçların, tablo, şekil, resim ve her türlü içeriğin sorumluluğu yazar veya yazarlarına ait olup ulusal ve uluslararası telif haklarına konu olabilecek mali ve hukuki sorumluluk da yazarlara aittir."

BALKANLAR'DA GÜVENLİK VE İSTİKRAR: TÜRKİYE'NİN BÖLGESEL POLİTİKALARI

Gülşah ÖZDEMİR[1]

1. GİRİŞ

Balkanlar, jeopolitik önemi ve tarihsel karmaşıklıkları ile Avrupa'nın en dinamik bölgelerinden biridir. Bu bölge, çeşitli etnik, dini ve kültürel grupların kesişim noktasında yer almakta ve büyük güçlerin rekabetine sahne olmaktadır. Türkiye, coğrafi konumu, tarihi ve kültürel bağları nedeniyle Balkanlar'daki gelişmelerde önemli bir aktör olarak öne çıkmaktadır. Balkanlar, tarih boyunca birçok medeniyetin ve imparatorluğun kesiştiği, stratejik bir coğrafi konuma sahiptir. Osmanlı İmparatorluğu'ndan Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'na, bölge üzerinde egemenlik kurmuş birçok güç, Balkanlar'ı Avrupa'nın "toz fıçısı" haline getirmiştir. İki Dünya Savaşı'nda önemli bir rol oynayan bölge, Soğuk Savaş döneminde de ideolojik ayrılıkların merkez üssü olmuştur. Bugün de Balkanlar, Avrupa Birliği, Rusya ve diğer küresel güçlerin etki alanları arasında kalmaktadır. Türkiye, Osmanlı İmparatorluğu'nun mirası olarak Balkanlar'la derin tarihsel ve kültürel bağlara sahiptir. Osmanlı döneminde bölgedeki hâkimiyet, Türkiye'nin Balkanlar'daki güncel politikalarını etkileyen uzun süreli ilişkilerin ve karşılıklı etkileşimlerin temelini oluşturmuştur. Bu tarihsel bağlar, günümüzde Türkiye'nin bölge ülkeleriyle olan ilişkilerinde, diplomatik angajmanlarında ve kültürel diplomasi çabalarında önemli bir rol oynamaktadır. Bu çalışma, tarihsel

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Balıkesir Üniversitesi Burhaniye Uygulamalı Bilimler Fakültesi, ORCID: 0000-0001-8900-2560.

karmaşıklıklar, etnik gerilimler ve jeopolitik rekabetlerle işaretlenmiş olan Balkanlar'da güvenlik ve istikrarı teşvik etmeyi amaçlayan Türkiye'nin bölgesel politikalarını kapsamlı bir şekilde analiz etmektedir. Avrupa ve Asya arasındaki kavşak noktası olarak Balkanlar'ın stratejik önemi arka planında, Türkiye'nin katılımı, bölgenin siyasi dinamiklerini, ekonomik kalkınmasını ve güvenlik mimarisini şekillendirmede kilit bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Türkiye'nin diplomatik girişimleri, ekonomik yatırımları ve güvenlik işbirliği çabalarının çok boyutlu bir değerlendirmesi yoluyla, çalışma, Türkiye'nin Balkanlar'da barış ve istikrarı teşvik etme rolünün evrilen çizgilerini açıklamaktadır. Çalışma, Türkiye'nin Balkan devletleri ile tarihsel bağları ve kültürel benzerliklerini, yüzyıllardır süregelen bağlantılar ve ortak miraslar temelinde bağlamla başlar. Bölge istikrarı ve refahının teşvik edilmesinde Türkiye'nin stratejik çıkarlarını, sınır güvenliği, azınlık hakları ve bölgesel entegrasyon endişeleriyle sürdürdüğü vurgular. Ayrıca, Türkiye'nin Balkan ülkeleri arasında arabuluculuk yapma ve diyalogu kolaylaştırma rolünü, tarihsel bağları ve diplomatik etkisini gerginlikleri azaltmak ve uzlaşmayı teşvik etmek için kullandığını inceler. Buna ek olarak, Balkanlar'da ekonomik büyümeyi, altyapı gelişimini ve sosyo-ekonomik entegrasyonu teşvik etmeyi amaçlayan Türkiye'nin ekonomik yatırımlarını ve kalkınma yardım programlarını değerlendirilir. Bölgenin ana ticaret ortağı, yatırımcısı ve bağışçısı olarak Türkiye'nin rolünü vurgulanır ve Türk Akımı boru hattı ve Balkan İpek Yolu Girişimi gibi projeler aracılığıyla iş yaratma, yoksulluğu azaltma ve bölgesel bağlantıyı artırma konusundaki katkılarını öne çıkarılır. Ayrıca, çalışma, Türkiye'nin Balkanlar'daki güvenlik işbirliği girişimlerini ve askeri angajmanlarını, barışı koruma misyonlarına katılım, ortak askeri tatbikatlar ve terörle mücadele çabalarını içeren bir değerlendirir. Türkiye'nin, terörizm, organize suç ve yasa dışı kaçakçılık gibi sınır ötesi güvenlik tehditlerine karşı mücadele etmek için bölgesel güvenlik

kapasitelerini, sınır yönetimini ve istihbarat paylaşım mekanizmalarını güçlendirmeye olan bağlılığını vurgular. Türkiye'nin bölgesel politikalarının Balkan istikrarı, bölgesel işbirliği ve AB'ye katılım süreçleri için etkilerini araştırılır. Türkiye'nin stratejik çıkarları ile Avrupa Birliği, NATO ve Rusya gibi diğer bölgesel aktörlerin çıkarları arasındaki sinerjileri ve gerilimleri incelerken, rekabet eden jeopolitik gündemler ve tarihsel husumetlerle başa çıkmanın karmaşıklıklarını da kabul eder. Sonuç olarak, çalışma, diplomatik angajman, ekonomik yatırım ve güvenlik işbirliğinin birleşimiyle Türkiye'nin Balkanlar'da güvenlik ve istikrarı teşvik etmedeki proaktif rolünü vurgulayarak ortak zorlukları ele almak ve daha refah ve barış içinde bir Balkan bölgesi oluşturmak için tüm paydaşlar arasında yapıcı diyalog, karşılıklı saygı ve kapsayıcı işbirliği oluşturmanın önemini ön plana çıkarır.

2. TÜRKİYE'NİN BALKANLAR'DA GÜVENLİK VE İSTİKRARI TEŞVİK ETME ROLÜ

2.1. Bölge İstikrarı ve Refahının Teşvik Edilmesinde Türkiye'nin Stratejik Çıkarları

Türkiye'nin Balkanlar'daki güvenlik ve istikrarı teşvik etme rolü, bölgenin stratejik önemine ve Türkiye'nin dış politika hedeflerine bağlı olarak şekillenmiştir. Türkiye'nin bölgede istikrar ve refahı teşvik etme çabaları, hem tarihsel bağlantıları hem de jeopolitik ve ekonomik çıkarları göz önünde bulundurularak analiz edilmelidir. Türkiye, Avrupa ve Asya arasında stratejik bir konuma sahip olup, bu coğrafi avantajı Balkanlar'daki istikrar ve güvenlik politikalarında etkin bir şekilde kullanmaktadır. Türkiye, bölgeye yönelik politikalarını, kendi güvenlik ve ekonomik çıkarlarını koruyarak ve bölgesel işbirliğini teşvik ederek şekillendirir. Türkiye, Osmanlı İmparatorluğu döneminden kalan derin tarihsel ve kültürel bağları

kullanarak, Balkan ülkeleriyle ilişkilerini güçlendirir. Bu tarihsel ve kültürel yakınlık, Türkiye'nin bölgedeki diplomatik etkisini artırmakta ve karşılıklı anlayışı teşvik etmektedir (Şanlı, 2020).

Türkiye, Balkanlar'daki ekonomik büyümeyi ve sosyo-ekonomik entegrasyonu destekleyen çeşitli kalkınma projelerine yatırım yaparak bölge istikrarı ve refahına katkıda bulunmaktadır. Türk şirketlerinin bölgedeki yatırımları, ticaretin artırılması ve altyapının geliştirilmesi yoluyla bölgesel bağları güçlendirmektedir. Türkiye, Balkanlar'da güvenliği ve istikrarı teşvik etmek için NATO ve Avrupa Birliği gibi uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmaktadır. Bu işbirlikleri, terörizmle mücadele, sınır güvenliği ve kriz yönetimi gibi konularda bölgesel kapasiteyi artırmayı hedeflemektedir. Balkanlar'daki etnik ve siyasi gerilimlerin çözümünde arabuluculuk ve diyalogu kolaylaştırma rolünü üstlenmiştir. Türkiye'nin bu çabaları, uzlaşma ve barış süreçlerinin desteklenmesine yöneliktir. Türkiye'nin Balkanlar'da güvenlik ve istikrarı teşvik etme stratejisi, çok yönlü bir dış politika yaklaşımına dayanır. Bu yaklaşım, diplomatik, ekonomik ve güvenlik boyutlarını içerir ve Türkiye'nin bölgesel ve küresel çıkarlarını dengeler (Mitrovic, 2014).

2.2. Sınır Güvenliği, Azınlık Hakları ve Bölgesel Entegrasyon Endişeleri

Türkiye'nin Balkanlar'daki güvenlik ve istikrarı teşvik etme rolü, sınır güvenliği, azınlık hakları ve bölgesel entegrasyon gibi çeşitli endişeleri kapsar. Türkiye'nin Balkanlar'da sınır güvenliğine yönelik politikaları, bölgenin jeopolitik konumunun getirdiği zorlukları ele alır. Türkiye, hem kendi sınırlarını koruma hem de bölgesel güvenliği destekleme amacıyla çeşitli önlemler almaktadır: Türkiye, sınır güvenliğini sağlamak ve yasa dışı göç, kaçakçılık ve terörizm gibi sınır ötesi tehditlerle mücadele etmek için komşu Balkan ülkeleriyle işbirliği yapmaktadır. Bu işbirliği,

sınır yönetimi, gözetim ve devriye gibi alanlarda ortak operasyonları içermektedir. Sınır güvenliğini güçlendirmek ve bölgesel istikrarı desteklemek için Balkan ülkeleriyle bilgi paylaşımı ve istihbarat işbirliğini teşvik etmektedir. Bu çabalar, bölgesel güvenlik tehditlerine karşı koordinasyon ve tepki kapasitesini artırmaktadır (Ağca, 2010).

Türkiye, Balkanlar'daki azınlık topluluklarının haklarının korunmasına ve geliştirilmesine büyük önem vermektedir. Türkiye'nin bu alandaki politikaları, bölgede barış ve istikrarın sürdürülmesi için kritik öneme sahiptir: Balkanlar'daki Türk ve Müslüman azınlıkların kültürel ve dini haklarını desteklemek için diplomatik ve kültürel girişimlerde bulunmaktadır. Bu çabalar, azınlık topluluklarının sosyal entegrasyonunu ve bölgedeki etnik çeşitliliğin korunmasını teşvik etmektedir. Azınlık haklarının korunması ve geliştirilmesi konusunda Balkan ülkeleriyle sürekli diyalog içindedir. Bu diyalog, azınlık haklarına ilişkin mevzuatın geliştirilmesi ve uygulanması konularında işbirliği ve destek sağlar (Ermağan ve Satıcı, 2012: 371-375).

Türkiye, Balkanlar'daki bölgesel entegrasyon süreçlerinin güçlendirilmesine büyük önem vermektedir. Bu süreçler, bölgedeki güvenlik ve istikrarın sürdürülmesine katkıda bulunmaktadır: Türkiye, Balkan ülkelerinin Avrupa Birliği ve NATO'ya entegrasyonunu desteklemektedir. Bu destek, bölgesel güvenlik mimarisinin güçlendirilmesi ve Avrupa-Atlantik güvenlik yapısına entegrasyon yoluyla bölgesel istikrarın sağlanmasına katkı sağlar.

3. DİPLOMATİK GİRİŞİMLER VE ARABULUCULUK ÇABALARI

3.1. Türkiye'nin Balkan Ülkeleri Arasında Arabuluculuk Yapma ve Diyalogu Kolaylaştırma Rolü

Türkiye'nin Balkanlar'da güvenlik ve istikrarı teşvik etme çabalarında diplomatik girişimler ve arabuluculuk faaliyetleri önemli bir yer tutar. Osmanlı İmparatorluğu döneminden kalan tarihsel ve kültürel bağları sayesinde Balkan ülkeleri ile derin ilişkilere sahiptir. Bu tarihi ve kültürel bağlar, Türkiye'ye bölgede benzersiz bir diplomatik etki ve arabuluculuk kapasitesi sağlar. Türkiye, bu avantajı, etnik ve dini gerilimlerin hafifletilmesi ve çatışmaların barışçıl yollarla çözülmesi için kullanmaktadır (Sinkaya, 2011: 79-82).

Türkiye, Balkanlardaki çatışmaların çözümünde arabuluculuk ve kolaylaştırma rollerini üstlenmiştir. Çeşitli diplomatik platformlarda ve ikili ilişkilerde, taraflar arasında güven inşa etmeye yönelik adımlar atmış ve diyalogu teşvik eden bir yaklaşım benimsemiştir. Balkanlar'da güvenlik ve istikrarı teşvik etmek amacıyla bölgesel inisiyatifler başlatmış ve çeşitli toplantılar düzenlemiştir. Bu inisiyatifler ve toplantılar, bölge ülkeleri arasındaki işbirliğini artırmayı, ortak sorunlara çözüm bulmayı ve bölgesel entegrasyonu desteklemeyi hedefler (Kuniç, 2019).

Türkiye, ekonomik işbirliği ve entegrasyonu teşvik ederek Balkan ülkeleri arasında diyalog ve işbirliğini kolaylaştırmıştır. Türkiye'nin bölgeye yönelik yatırımları ve ticaret ilişkileri, ekonomik bağların güçlendirilmesi ve karşılıklı bağımlılığın artırılması yoluyla bölgesel istikrarı olumlu yönde etkilemektedir. Balkan ülkeleri ile terörizmle mücadele ve güvenlik alanında işbirliği yapmaktadır. Bu işbirliği, bölgesel güvenlik tehditlerine

karşı koordineli bir yaklaşım geliştirmeyi ve sınır ötesi güvenlik sorunlarına karşı mücadele etmeyi amaçlar (Beşgül, 2020).

Türkiye'nin diplomatik çabaları ve arabuluculuk girişimleri, bölgesel uzlaşı ve istikrarın sağlanmasına önemli katkılarda bulunmuştur. Türkiye'nin kolaylaştırıcı rolü, çatışma tarafları arasında diyalogun sürdürülmesine ve çözüm süreçlerinin ilerlemesine yardımcı olmuştur.

3.2.Diplomatik Etkisini Kullanarak Gerginlikleri Azaltma ve Uzlaşmayı Teşvik Etme Stratejileri

Türkiye'nin Balkanlar'daki diplomatik girişimleri ve arabuluculuk çabaları, bölgede uzun süredir devam eden gerginlikleri azaltma ve kalıcı uzlaşmayı teşvik etme konusunda kritik bir role sahiptir. Türkiye'nin tarihsel, kültürel ve jeopolitik bağları, bölgede etkili bir arabulucu ve istikrar unsuru olarak konumlanmasını sağlamıştır. Balkanlar'daki çeşitli halklar ve devletler ile derin tarihi ve kültürel bağlara sahiptir. Bu bağlar, Türkiye'ye, bölgesel çatışmaların kökenlerini ve dinamiklerini anlama ve etkili çözüm önerileri sunma konusunda benzersiz bir perspektif sağlar ve bu bağları, karşılıklı anlayışı teşvik etmek ve çatışma tarafları arasında güven inşa etmek için kullanır (Yıldız, 2006).

Türkiye, Balkanlar'daki gerginlikleri azaltmak için aktif diplomasi yürütmekte ve iyi niyet elçiliği rolünü üstlenmektedir. Türkiye, bölge ülkeleri ve uluslararası toplum ile sürekli diyalog içinde olarak, çatışma taraflarını masaya getirme ve çözüm odaklı tartışmaları teşvik etme çabalarında bulunur. Balkanlar'daki çeşitli çatışmaların çözümünde arabuluculuk ve kolaylaştırma rollerini üstlenmiştir. Bu süreçlerde, Türkiye, taraflar arasında diyalogu kolaylaştırır, çatışma çözümü için tarafsız bir zemin sunar ve müzakereleri destekleyici bir atmosfer oluşturur. Türkiye, Balkanlar'daki güvenlik ve istikrarı teşvik etmek amacıyla Avrupa Birliği, NATO, Birleşmiş Milletler ve diğer

uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmaktadır. Bu işbirliği, bölgesel sorunlara çok boyutlu çözümler bulunmasını ve uluslararası toplumun desteğinin sağlanmasını hedefler (Haşal, 2019).

Balkanlar'daki ekonomik işbirliğini ve bölgesel entegrasyonu teşvik ederek, uzun vadeli istikrar ve refahın temellerini güçlendirmeyi amaçlar. Ekonomik bağların güçlenmesi, bölge ülkeleri arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesine ve karşılıklı bağımlılığın artırılmasına katkıda bulunur. Balkanlar'da kültürel ve eğitim programları aracılığıyla halklar arası bağları güçlendirir ve karşılıklı anlayışı teşvik eder.

4. EKONOMİK YATIRIMLAR VE KALKINMA YARDIMI

4.1. Balkanlar'da Ekonomik Büyüme, Altyapı Gelişimi ve Sosyo-Ekonomik Entegrasyonu Teşvik Eden Türkiye'nin Ekonomik Yatırımları

Türkiye'nin Balkanlar'daki politikaları, ekonomik yatırımlar ve kalkınma yardımları yoluyla bölgede ekonomik büyüme, altyapı gelişimi ve sosyo-ekonomik entegrasyonu teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Türkiye, Balkanlar'daki yatırımlarını çeşitli sektörlere yönlendirerek bölgesel ekonomik büyümeyi desteklemektedir. Bu yatırımlar enerji, ulaşım, telekomünikasyon ve inşaat sektörlerini kapsamakta ve bölgenin altyapısının geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Balkanlar'da enerji altyapısının geliştirilmesine büyük önem vermektedir. Türk Akımı doğalgaz boru hattı projesi gibi büyük enerji projeleri, bölgesel enerji güvenliğine katkıda bulunurken, aynı zamanda Türkiye ve Balkan ülkeleri arasındaki ekonomik ve stratejik bağları güçlendirmektedir. Balkanlar'da ulaşım ve lojistik altyapısının geliştirilmesine yönelik projeleri desteklemektedir. Bu projeler, bölgenin Avrupa ve Asya arasındaki ticaret

koridorlarına entegrasyonunu kolaylaştırmakta ve bölgesel ekonomik entegrasyonu teşvik etmektedir. Balkan ülkeleri ile ekonomik ve ticari işbirliklerini derinleştirmekte, yatırımlar ve kalkınma yardımları yoluyla sosyo-ekonomik kalkınmayı desteklemektedir. Bu çabalar, bölgedeki yaşam standartlarının yükseltilmesine ve sosyal uyumun güçlendirilmesine katkı sağlamaktadır. Türkiye, Balkanlar'daki küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ) geliştirilmesine yönelik projeleri destekleyerek bölgesel ekonomik çeşitliliği ve yenilikçiliği teşvik etmektedir. Bu destek, yerel girişimciliği güçlendirirken, istihdam yaratılmasına ve ekonomik büyümenin sürdürülebilirliğine katkıda bulunmaktadır. Türkiye'nin Balkanlar'daki ekonomik yatırımları, bölgesel bağlantılılığı ve entegrasyonu artırmaktadır. Bu yatırımlar, bölge ülkeleri arasındaki ekonomik işbirliğini güçlendirirken, aynı zamanda Balkanlar'ın Avrupa ve küresel ekonomiye entegrasyonunu kolaylaştırmaktadır (Yıldırım ve Yıldırım, 2017: 203-209).

4.2.Türkiye'nin Bölgenin Ana Ticaret Ortağı, Yatırımcısı ve Bağışçısı Olarak Rolü

Balkanlar, stratejik konumu, tarihi ve kültürel bağlamıyla Avrupa ve Asya arasında önemli bir köprü oluşturmaktadır. Bu bölge, geçmişte yaşanan çatışmalar, siyasi istikrarsızlık ve ekonomik zorluklarla anılsa da, son yıllarda ekonomik kalkınma ve bölgesel işbirliğine yönelik önemli adımlar atılmıştır. Türkiye, coğrafi yakınlığı ve tarihi bağları nedeniyle Balkanlar'da önemli bir aktör olarak öne çıkmaktadır. Ekonomik yatırımlar, ticaret ilişkileri ve kalkınma yardımları, Türkiye'nin bölgedeki etkinliğinin temel taşlarını oluşturmaktadır (Eyilik, 2019).

Türkiye, Balkanlar'da önemli bir yatırımcı olarak konumlanmaktadır. Doğrudan yabancı yatırımlar (DYY), bölgedeki ülkelerin ekonomik büyümesini destekleyen kritik bir faktördür. Türk şirketleri, enerji, inşaat, telekomünikasyon ve

bankacılık gibi çeşitli sektörlerde yatırımlar yapmaktadır. Bu yatırımlar, yerel ekonomilerin canlanmasına, istihdam olanaklarının artmasına ve altyapının geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır (Tunçsiper, 2014).

Türkiye, Balkanlar ile ticaret hacmini artırmaya yönelik önemli adımlar atmaktadır. Serbest ticaret anlaşmaları, gümrük birlikleri ve ticareti kolaylaştırıcı düzenlemeler sayesinde, Türkiye ve Balkan ülkeleri arasındaki ticaret hacmi önemli ölçüde büyümüştür. Bu ticari ilişkiler, bölgede ekonomik entegrasyonun ve karşılıklı bağımlılığın artmasına yol açmaktadır, bu da bölgesel istikrarı güçlendiren önemli bir faktördür. Türkiye, Balkanlar'da kalkınma yardımı ve insani projelerde de aktif bir rol oynamaktadır. Afet yardımı, eğitim, sağlık hizmetleri ve altyapı projeleri, Türkiye'nin bölgedeki yardım faaliyetlerinin başlıca odak noktalarıdır. Bu projeler, Türkiye'nin bölge ülkeleri ile olan ilişkilerini güçlendirmekte ve insanlar arasındaki karşılıklı anlayışı ve işbirliğini teşvik etmektedir (Absarılıoğlu, 2022: 19-22).

4.3.Türk Akımı Boru Hattı ve Balkan İpek Yolu Girişimi Gibi Projelerin Bölgeye Etkileri

Balkanlar, jeostratejik konumu itibariyle, enerji nakil yolları ve ticaret koridorları için kritik bir öneme sahiptir. Türkiye, bu bölgedeki ekonomik ve stratejik etkisini, önemli altyapı projeleri aracılığıyla artırmıştır. Türk Akımı doğalgaz boru hattı ve Balkan İpek Yolu Girişimi bu projelerin öne çıkan örneklerindendir. Bu projelerin her ikisi de, bölgede enerji güvenliği, ekonomik kalkınma ve bölgesel işbirliği açısından önemli sonuçlar doğurmuştur. Türk Akımı, Rusya'dan Türkiye'ye ve oradan da Balkanlar'a doğalgaz taşıyan bir boru hattıdır. Enerji güvenliği açısından, bu proje, bölge ülkeleri için alternatif bir enerji kaynağı sağlamakta ve enerji tedarikindeki çeşitliliği artırmaktadır. Ekonomik açıdan, Türk Akımı, bölgede

enerji altyapısının modernizasyonunu teşvik etmiş ve yeni iş olanakları yaratmıştır. Siyasi ve stratejik açıdan ise, Türkiye'nin bölgedeki enerji diplomasisindeki rolünü güçlendirmiş ve Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkileri derinleştirmiştir. (Merdan, 2021: 457-461).

Balkan İpek Yolu Girişimi, Çin'in "Bir Kuşak, Bir Yol" inisiyatifinin bir parçası olarak, bölgede altyapı projelerini, ticareti ve yatırımları desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu girişim, özellikle ulaşım ve lojistik altyapısına yapılan yatırımlarla, Balkanlar'ın Avrupa, Asya ve Orta Doğu arasında bir ticaret ve ulaşım merkezi olarak konumunu güçlendirmiştir. Ekonomik kalkınma açısından, bu projeler bölge ülkelerinin küresel ticaret ağlarına entegrasyonunu hızlandırmış ve yerel ekonomilere canlılık kazandırmıştır. Söz konusu projeler, enerji ve ticaret altyapısının geliştirilmesi yoluyla Balkanlar'da bölgesel işbirliğini ve ekonomik entegrasyonu teşvik etmektedir. Enerji projeleri, ülkeler arası bağlantıları güçlendirirken, ticaret yollarının genişlemesi, farklı ülkeler arasındaki ekonomik bağları derinleştirmekte ve karşılıklı bağımlılığı artırmaktadır (Çatal, 2019: 101-104).

5. GÜVENLİK İŞBİRLİĞİ VE ASKERİ ANGAJMANLAR

5.1. Barışı Koruma Misyonlarına Katılım, Ortak Askeri Tatbikatlar ve Terörle Mücadele Çabaları

Balkanlar, tarih boyunca jeopolitik önemi ve stratejik konumuyla dikkat çeken bir bölge olmuştur. Bu bölgede güvenlik ve istikrarın sağlanması, bölgesel ve küresel aktörler için önemli bir öncelik haline gelmiştir. Türkiye, coğrafi konumu, tarihi ve kültürel bağları nedeniyle Balkanlar'da etkin bir rol oynamaktadır. Uluslararası barışı ve güvenliği sağlama çabaları kapsamında, Birleşmiş Milletler (BM) ve Kuzey Atlantik

Antlaşması Örgütü (NATO) gibi uluslararası kuruluşlar tarafından yürütülen barışı koruma misyonlarında aktif olarak yer almaktadır. Balkanlar'da, özellikle 1990'ların başlarında yaşanan çatışmaların ardından bölgede barışın ve istikrarın sağlanmasında Türkiye'nin katkıları önemli olmuştur. Örneğin, Bosna-Hersek'te ve Kosova'da gerçekleştirilen barışı koruma operasyonlarında Türk askeri birliklerinin varlığı, bölgedeki barış ve istikrar çabalarını desteklemiştir. Türkiye'nin bu misyonlardaki rolü, bölgedeki güvenlik mimarisinin güçlendirilmesine ve etnik gerilimlerin azaltılmasına katkıda bulunmuştur (Özlem, 2012: 23-39).

Türkiye, Balkan ülkeleri ile düzenli olarak ortak askeri tatbikatlar gerçekleştirmektedir. Bu tatbikatlar, farklı ülkelerin silahlı kuvvetleri arasında işbirliğini ve koordinasyonu artırmayı, aynı zamanda bölgesel güvenlik kapasitesini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Türkiye'nin NATO üyesi olarak da sahip olduğu tecrübe ve kapasite, bu tatbikatların etkinliğini artırmaktadır. Bu tür tatbikatlar, aynı zamanda, askeri personelin karşılıklı anlayışını ve kültürlerarası iletişimini geliştirerek, bölgesel güvenlik sorunlarına karşı ortak bir yaklaşımın benimsenmesine yardımcı olmaktadır (Yiğit, 2023: 2870-2876).

Terörizm, Balkanlar dahil olmak üzere dünya genelindeki güvenlik tehditlerinden biridir. Türkiye, hem kendi sınırları içinde hem de bölgesel ve uluslararası düzeyde terörle mücadelede önemli bir aktördür. Türkiye, Balkan ülkeleri ile istihbarat paylaşımı, terörle mücadele eğitimi ve operasyonel işbirliği gibi çeşitli alanlarda işbirliği yapmaktadır. Bu çabalar, bölgedeki terör tehditlerinin ortadan kaldırılmasına ve radikal grupların yayılmasının önlenmesine yöneliktir. Türkiye'nin terörle mücadeledeki proaktif yaklaşımı, bölgede güvenliğin sağlanmasında kritik bir rol oynamaktadır (Dinçer, 2022: 326-332).

5.2. Bölgesel Güvenlik Kapasitelerini, Sınır Yönetimini ve İstihbarat Paylaşım Mekanizmalarını Güçlendirme Yönündeki Çabalar

Balkanlar'da güvenlik ve istikrar, bölgenin jeopolitik konumu ve tarihî mirası nedeniyle sürekli önem arz eden konular arasında yer almaktadır. Türkiye, bu bağlamda bölgesel güvenlik kapasitelerinin, sınır yönetiminin ve istihbarat paylaşım mekanizmalarının güçlendirilmesine yönelik çabalarıyla öne çıkmaktadır. Balkanlar'daki güvenlik kapasitelerinin güçlendirilmesine büyük önem vermektedir. Bu bağlamda, Türkiye, NATO ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) gibi uluslararası kuruluşlarla işbirliği yaparak bölgesel güvenlik altyapısını desteklemektedir. Türkiye'nin bu alandaki çabaları, bölgesel askeri ve savunma kapasitelerinin geliştirilmesi, güvenlik güçlerinin modernizasyonu ve savunma sanayii işbirlikleri üzerine yoğunlaşmaktadır. Aynı zamanda, bölgesel güvenlik kurumlarının kapasite gelişimine katkıda bulunmak üzere çeşitli eğitim programları ve seminerler düzenlemekte, böylece bölge ülkelerinin güvenlik tehditleriyle mücadeledeki yeteneklerini artırmaktadır (Yalçın, 2023).

Sınır yönetimi, Balkanlar'daki güvenlik ve istikrar için kritik bir öneme sahiptir. Kaçakçılık, insan ticareti ve yasa dışı göç gibi sınır aşırı suçlar, bölgesel güvenlik için önemli tehditler arasında yer almaktadır. Türkiye, sınır güvenliğinin artırılması ve sınır yönetimi kapasitelerinin güçlendirilmesi yönünde önemli adımlar atmaktadır. Bu kapsamda, Türkiye, bölge ülkeleriyle sınır güvenliği ve gözetleme sistemlerinin modernizasyonu, sınır kapılarında altyapı ve teknolojinin iyileştirilmesi ve sınır güçlerinin eğitilmesi gibi konularda işbirliği yapmaktadır. Ayrıca, Türkiye'nin gelişmiş sınır güvenlik teknolojileri ve deneyimleri, bölge ülkeleriyle paylaşılmakta ve ortak sınır yönetimi projeleri geliştirilmektedir. Etkili istihbarat paylaşımı,

bölgesel güvenliğin sağlanmasında temel bir unsurdur. Türkiye, Balkan ülkeleriyle terörizm, organize suçlar ve siber tehditler gibi konularda istihbarat paylaşımını ve işbirliğini güçlendirmek için çaba sarf etmektedir. Bu amaçla, Türkiye, çeşitli çok taraflı platformlarda ve ikili anlaşmalar çerçevesinde istihbarat paylaşım mekanizmalarını geliştirmektedir (Akova, 2012: 170-175).

6. BÖLGESEL VE ULUSLARARASI DİNAMİKLERLE ETKİLEŞİM

6.1. Türkiye'nin Balkan Politikalarının AB'ye Katılım Süreçleri, NATO ve Rusya ile Olan İlişkileri Üzerindeki Etkileri

Balkanlar, jeopolitik konumu ve tarihsel arka planıyla, Türkiye'nin dış politikasında özel bir yere sahiptir. Türkiye'nin Balkan politikaları, bölgesel ve uluslararası dinamiklerle yoğun bir şekilde etkileşim halindedir. Bu etkileşim, özellikle Avrupa Birliği (AB) ile entegrasyon süreçleri, NATO ile olan ilişkiler ve Rusya ile stratejik denge arayışı çerçevesinde ele alınabilir. Türkiye'nin AB ile entegrasyon süreci, Balkanlar'daki politikalarını önemli ölçüde etkilemektedir. AB'nin genişleme politikası ve bölgedeki ülkelerin AB üyelik perspektifleri, Türkiye'nin bölgeye yönelik stratejilerini şekillendiren temel faktörler arasındadır. AB üyelik sürecinde kendi deneyimlerini paylaşarak, Balkan ülkelerinin Avrupa entegrasyonu çabalarını desteklemektedir. Bu durum, Türkiye'nin bölgedeki etkinliğini ve bölge ülkeleriyle olan ilişkilerini güçlendirmekte, aynı zamanda Türkiye'nin AB ile ilişkilerine pozitif bir katkı sağlamaktadır. Öte yandan, Türkiye'nin AB'ye katılım sürecinde yaşanan tıkanıklıklar, bölgesel politikalar üzerinde de olumsuz etkilere yol açabilmekte, bu durum Türkiye'nin bölgedeki yumuşak güç kapasitesini sınırlayabilmektedir (Göral, 2013: 99-107).

NATO, Türkiye için stratejik bir öneme sahiptir ve bu durum Balkan politikalarına da yansımaktadır. Türkiye, NATO'nun bölgedeki varlığını ve etkinliğini destekleyerek, bölgesel güvenlik ve istikrarın sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Türkiye'nin NATO içerisindeki aktif rolü, özellikle savunma ve güvenlik alanında Balkan ülkeleriyle işbirliğini teşvik etmekte, böylece bölgesel güvenlik mimarisinin güçlendirilmesine yardımcı olmaktadır. Bununla birlikte, NATO'nun bölgedeki genişleme politikaları ve Rusya ile olan ilişkiler, Türkiye'nin bölgesel politikalarını zorlayan unsurlar arasında yer alabilmektedir (Yıldız, 2006).

Rusya, Balkanlar'da tarihsel ve stratejik nedenlerle etkili bir aktördür. Türkiye'nin Rusya ile olan ilişkileri, enerji politikalarından savunma işbirliklerine kadar geniş bir yelpazede işbirliği ve rekabet unsurlarını içermektedir. Türkiye'nin Balkan politikaları, bu karmaşık ilişki ağının bir parçası olarak şekillenmektedir. Türkiye, enerji projeleri (örneğin, Türk Akımı doğalgaz boru hattı) ve ticari ilişkiler aracılığıyla Rusya ile işbirliğini sürdürürken, aynı zamanda bölgesel güvenlik ve istikrarı destekleyecek politikalar geliştirmeye çalışmaktadır. Bu dengeleme çabası, Türkiye'nin hem Rusya ile ilişkilerini hem de Balkanlar'daki etkinliğini etkileyen önemli bir faktördür.

6.2.Avrupa Birliği ve Diğer Bölgesel Aktörlerle Sinerji ve Gerilimler

Balkanlar'ın güvenlik ve istikrarı, çok katmanlı uluslararası ve bölgesel dinamiklerin etkisindedir. Türkiye'nin bu bölgedeki politikaları, Avrupa Birliği (AB) başta olmak üzere, diğer bölgesel aktörlerle olan ilişkilerinde hem sinerji yaratma potansiyeline sahiptir hem de belirli gerilimler doğurabilir. AB, Balkanlar'daki en önemli bölgesel aktörlerden biridir ve genişleme politikası, bölgenin geleceği üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Türkiye'nin AB ile ilişkileri, hem sinerji yaratma

potansiyeli taşırken hem de zaman zaman gerilimlere yol açabilmektedir (Cokli, 2022).

Türkiye, AB standartlarına uyum sürecinde, Balkan ülkeleriyle ortak reform gündemlerinde sinerjiler yaratabilir. Bu reformlar, bölgede demokratik kurumların güçlendirilmesi ve hukukun üstünlüğünün sağlanması yönündedir. Türkiye ve AB'nin Balkanlar'daki ekonomik işbirlikleri, bölgedeki ticaretin ve yatırımların artırılmasına katkı sağlayabilir. Türkiye'nin AB ile Gümrük Birliği içinde olması, bu sinerjinin bir örneğidir. Türkiye, enerji koridorları ve projeleri aracılığıyla, AB'nin enerji güvenliğine katkıda bulunabilir. Bu durum, bölgesel enerji işbirliğini ve bağlantısını güçlendirebilir (Karaca, 2021: 113-118).

Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecindeki tıkanıklıklar, zaman zaman iki taraf arasında gerilimlere neden olabilmekte ve bu durum, Türkiye'nin bölgesel politikalarına da yansıyabilmektedir. Göç yönetimi ve vize serbestisi konuları, Türkiye ile AB arasında çözüm bekleyen meseleler arasındadır. Bu durum, bölgesel hareketlilik ve insanların serbest dolaşımı açısından gerilimlere yol açabilir. Balkanlar, çeşitli bölgesel aktörlerin etki alanı içindedir. Türkiye'nin bu aktörlerle ilişkileri, bölgesel politikaların şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Rusya'nın Balkanlar'daki etkisi, enerji politikalarından güvenlik meselelerine kadar geniş bir yelpazede değerlendirilebilir. Türkiye'nin Rusya ile stratejik işbirlikleri ve rekabeti, bölgesel dinamikleri etkileyebilir. Türkiye'nin NATO üyesi olarak ABD ve diğer müttefiklerle olan güvenlik işbirlikleri, Balkanlar'daki askeri ve savunma politikalarını şekillendirir. Bu işbirliği, bölgesel güvenlik ve istikrarın sağlanmasında önemli bir faktördür (Şengöz, 2020: 1-7).

7. SONUÇ VE GELECEĞE YÖNELİK ÖNERİLER

Türkiye'nin Balkanlar'daki etkisi, jeopolitik konumu, tarihî ve kültürel bağları nedeniyle bölgede güvenlik ve istikrarın sağlanmasında önemli bir role sahiptir. Diplomatik angajman, ekonomik yatırım ve güvenlik işbirliği, Türkiye'nin bölgedeki etkinliğinin temel unsurları olarak öne çıkmaktadır. Bu sonuç ve geleceğe yönelik öneriler bölümünde, Türkiye'nin Balkanlar'daki rolünün önemi, uygulanan politikaların etkileri ve gelecekte izlenebilecek yollar ele alınacaktır. Türkiye, Balkanlar'da güvenlik ve istikrarın sağlanmasında kritik bir aktör olarak kabul edilmektedir. Bölgesel güvenlik mekanizmalarına aktif katılımı, terörizmle mücadelede işbirliği ve barışı koruma çabaları, Türkiye'nin bölgedeki olumlu etkisini göstermektedir. Ayrıca, Türkiye'nin enerji koridorları gibi stratejik projelerdeki rolü, bölgesel ekonomik bağları güçlendirerek dolaylı yoldan güvenlik ve istikrarı desteklemektedir.

Türkiye'nin Balkanlar politikası, diplomatik angajman, ekonomik yatırım ve güvenlik işbirliğinin dengeli bir kombinasyonunu içermektedir. Diplomatik ilişkiler, bölge ülkeleriyle karşılıklı anlayışın ve işbirliğinin temelini oluştururken, ekonomik yatırımlar sürdürülebilir kalkınmayı ve istihdamı desteklemekte, böylece bölgesel istikrarı güçlendirmektedir. Güvenlik işbirliği ise, terörizm ve sınır ötesi suçlarla mücadelede bölgesel kapasiteyi artırmaktadır. Balkanlar'daki etnik ve dini çeşitlilik, politikaların hassasiyetle yürütülmesini gerektirmektedir. Yapıcı diyalog, karşılıklı saygı ve kapsayıcı işbirliği, bölgedeki çeşitliliği bir zenginlik olarak kabul edip, çatışma potansiyelini azaltabilir. Türkiye'nin kültürel ve tarihî bağları, bu tür bir işbirliği için sağlam bir temel teşkil edebilir. Türkiye'nin, bölge ülkeleriyle ikili ilişkilerin yanı sıra, AB, NATO ve diğer uluslararası aktörlerle de koordineli diplomasi yürütmesi önemlidir. Bu, bölgesel ve uluslararası

düzeyde uyumlu politikaların geliştirilmesine yardımcı olabilir. Türkiye, Balkanlar'da kalkınma projelerine ve altyapı yatırımlarına odaklanarak ekonomik entegrasyonu teşvik etmelidir. Bu, bölgede ekonomik bağların güçlenmesine ve dolayısıyla istikrarın artmasına katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

Absarılıoğlu, S. (2022). Türkiye'nin Arnavutluk Politikası. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, *10*(33), 19-30.

Ağca, F. (2010). Batı Balkanların Geleceğinde Avrupa Birliği ve Türkiye'nin Rolü. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, *5*(1), 45-65.

Akova, S. (2012). Balkan Savaşları'ndan Günümüze Batı Balkanlar ve Kültürlerarası İletişim Bağlamında Türkiye İle İlişkiler. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, *5*(9), 170-201.

Beşgül, B. (2020). *Türkiye'nin Batı Balkanlardaki yumuşak gücü* (Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Cokli, N. (2022). *Avrupa Birliği ve bölgesel anlaşmazlık çözümü: Kosova-Sırbistan örneği* (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi).

Çatal, S. (2019). Kuşak ve Yol İnisiyatifi'nin Türkiye'nin Ekonomi Güvenliğine Etkileri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *19*(Özel Sayı), 101-124.

Dinçer, M. (2022). Türkiye'nin Kosova'daki Yumuşak Gücü. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *12*(1), 326-362.

Ermağan, İ., & Satıcı, G. (2012). Uluslararası Siyasette Kosova'nın Bağımsızlığına Dair Temel Meseleler ve Türkiye'nin Genel Balkanlar Politikası. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *21*(3), 371-390.

Eyilik, A. (2019). *Kalkınmada Küresel İşbirliği: Resmi Kalkınma Yardımı Sağlayıcı Ülke Olarak Türkiye* (Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi).

Göral, E. (2013). Değişen Uluslararası Sistemde Türkiye'nin Balkan Politikasının Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerine Etkisi. *Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi*, *21*(2), 99-118.

Haşal, M. A. (2019). *Ak Parti dönemi Türk dış politikasında yumuşak güç politikalarının etkisi: Balkanlar örneği* (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Karaca, S. O. (2021). Avrupa Birliği'nin Türkiye ile Ortak Güvenlik Politikaları. *Ankara Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, *4*(8), 113-128.

Kuniç, N. (2019). *Yugoslavya Federal Cumhuriyeti'nin çöküşünden sonra Türkiye'nin Balkanlar üzerindeki siyasal etkisi (Bosna Hersek örneği)* (Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Merdan, A. S. (2021). Avrasya Jeopolitiğinde Türkiye'nin Enerji Politikaları: TANAP ve Türk Akımı. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *17*(2), 457-473.

Mitrovic, M. (2014). *Turkish foreign policy towards the Balkans*. Humboldt-Universität zu Berlin, Philosophische Fakultät III, Institut für Sozialwissenschaften.

Özlem, K. (2012). Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD'nin ve Türkiye'nin Balkanlar Politikalarının Bosna Hersek, Kosova ve Makedonya Krizleri Örneğinde İncelenmesi. *Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi-Trakya Üniversitesi*, *1*(1), 23-39.

Sinkaya, B. (2011). Geçmişten günümüze Türkiye'nin Ortadoğu politikası ve batı etkisi. *Adam Academy Journal of Social Sciences*, *1*(1), 79-100.

Şanlı, B. (2020). *Soğuk Savaş sonrası Türkiye'nin Balkanlar politikası: Sırbistan ile ilişkilerde siyasetin ve söylemin dönüşümü* (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).

Şengöz, M. (2020). Türkiye Cumhuriyeti'nin Ulusal Güvenlik Paradigması Üzerine Bir Değerlendirme. *Takvim-i Vekayi*, *8*(1), 1-71.

Tunçsiper, B. (2014). Balkan Ülkelerine ve Türkiye'ye Yönelik Doğrudan Yabancı Sermaye Girişlerinde Ekonomik Özgürlüklerin Belirleyiciliği-The Determination of Economic Freedom in Foreign Direct Investment Inflows to the Balkans States and Turkey. *On Eurasian Economies 2014*, 410.

Yalçın, F. (2023). *Ahmet Davutoğlu'nun Stratejik Derinlik: Türkiye'nin Uluslararası Konumu kitabının teorik bir incelemesi* (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi).

Yıldırım, K. E., & Yıldırım, A. (2017). Türkiye'nin Yumuşak Güç Sembollerinden Türk İşbirliği Koordinasyon Ajansı Ve Yurtdışı Türkler Ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'na Genel Bakış. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, *33*(33), 203-219.

Yıldız, A. (2006). *Türkiye'nin balkanlarda etkin bir politika izlemesinin Avrupa Birliği ile olan ilişkilere etkileri* (Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Yiğit, M. (2023). Nüfuz Alanı Bağlamında Türkiye-Kuzey Makedonya İlişkileri (2010-2020). *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, *12*(5), 2870-2886.

ASYA-PASİFİK BÖLGESİNDE GÜVENLİK VE DENGE POLİTİKALARI: TÜRKİYE'NİN ROLÜ

Gülşah ÖZDEMİR[1]

1. GİRİŞ

Asya-Pasifik bölgesi, jeopolitik önemi ve giderek artan küresel etkisi nedeniyle uluslararası ilişkilerde merkezi bir konuma sahiptir. Bu bölge, dünya nüfusunun büyük bir kısmını barındırmasının yanı sıra, küresel ekonominin can damarlarından biri olan ticaret yollarını da içinde bulundurur. Türkiye, stratejik kıtalararası konumuyla, Asya ve Avrupa arasında bir köprü görevi görerek, bu dinamik bölge ile kendi güvenlik ve dış politika hedeflerini kesiştirmektedir. Asya-Pasifik, dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerine ev sahipliği yapmakta ve küresel siyasette artan bir etkiye sahiptir. Bölge, ABD, Çin ve Japonya gibi büyük güçlerin yanı sıra, ASEAN ülkeleri gibi önemli bölgesel aktörleri içermektedir. Asya-Pasifik'in jeopolitik önemi, stratejik deniz yolları, doğal kaynaklar ve önemli ticaret koridorları ile daha da artmaktadır. Bu bölgenin güvenliği ve istikrarı, dolayısıyla küresel ekonomi ve siyaset için hayati önem taşımaktadır. Türkiye, Asya ve Avrupa kıtaları arasında benzersiz bir coğrafi konuma sahiptir. Bu stratejik konum, Türkiye'yi önemli bir enerji koridoru ve ticaret yolu haline getirmekte, aynı zamanda bölgesel ve küresel güvenlik politikalarında kilit bir oyuncu yapmaktadır. Türkiye'nin dış politika yaklaşımı, bu jeostratejik avantajları kullanarak hem bölgesel hem de küresel düzeyde etkili bir rol oynamayı hedeflemektedir. Asya-Pasifik

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye Uygulamalı Bilimler Fakültesi, ORCID: 0000-0001-8900-2560.

bölgesi ile ilişkilerini derinleştirme çabası, Türkiye'nin küresel etki alanını genişletme ve çeşitlendirme stratejisinin bir parçasıdır.

Bu çalışma, Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesinin dinamik jeopolitik manzarasında güvenlik ve denge politikalarındaki gelişen rolünü kapsamlı bir şekilde analiz etmektedir. Avrupa ve Asya'yı birleştiren bir kıtalararası ülke olarak Türkiye'nin stratejik önemi, ekonomik çıkarlar, jeopolitik hedefler ve değişen güvenlik zorlukları tarafından yönlendirilen Asya-Pasifik güvenlik dinamikleriyle giderek kesişmektedir. Türkiye'nin diplomatik girişimleri, askeri angajmanları ve ekonomik ortaklıklarının incelikli bir şekilde ele alınmasıyla, çalışma, Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesinde istikrarı ve dengeyi destekleme rolünün çok yönlü boyutlarını açıklar. Çalışma, Türkiye'nin Asya-Pasifik'teki ana aktörler olan Çin, Japonya, Güney Kore ve ASEAN üye devletleri ile olan tarihsel bağlarını ve çağdaş diplomatik ilişkilerini bağlamlandırarak başlar. Türkiye'nin enerji ve ticaret yolları için önemli bir transit merkez olarak stratejik konumunu vurgular ve bu durumun bölgesel paydaşlarla olan diplomatik temaslarını ve ekonomik ortaklıklarını hızlandırdığını ve böylelikle Asya-Pasifik güvenlik mimarisinin çeşitlendirilmesine katkıda bulunduğunu gösterir. Ayrıca, çalışma, Türkiye'nin Asya-Pasifik'teki evrilen güvenlik işbirliği mekanizmalarını ve askeri angajmanlarını, barışı koruma misyonlarına katılım, ortak askeri tatbikatlar ve savunma endüstrisi iş birlikleri dâhil olmak üzere değerlendirir. Türkiye'nin terörizm, korsanlık ve deniz güvenliği gibi geleneksel olmayan güvenlik tehditlerinin ele alınmasında özellikle bölgesel istikrara güvenilir bir güvenlik ortağı ve katkı sağladığını belirtir. İlaveten, çalışma, Türkiye'nin barışı, diyalogu ve çatışma çözümünü Asya-Pasifik'te teşvik etmedeki bölgesel güçler ve uluslararası örgütlerle stratejik uyumunu inceler.

Türkiye'nin Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ), ASEAN Bölgesel Forumu (ABF) ve Asya-Avrupa Toplantısı (AET) gibi çok taraflı forumlarla ilişkilerini değerlendirir ve böylelikle bölge genelinde diyalog, işbirliği ve güven artırıcı önlemleri geliştirmeye yönelik çabalarını vurgular. Çalışma, Türkiye'nin Asya-Pasifik'teki genişleyen etkisinin bölgesel güvenlik dinamikleri ve güç dengeleri üzerindeki etkilerini keşfeder. Türkiye'nin angajmanını yönlendiren stratejik zorunlulukları incelerken, çeşitli jeopolitik çizgiler ve rekabetçi çıkarlar arasında gezinmenin karmaşıklıklarını ve hassasiyetlerini de kabul eder. Sonuç olarak, çalışma, Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik ve denge politikalarını şekillendirmedeki artan önemini vurgular. Ortak güvenlik sorunlarını ele almak ve daha dirençli ve barışçıl bir Asya-Pasifik topluluğu oluşturmak için tüm paydaşlar arasında yapıcı diyalog, karşılıklı saygı ve kapsayıcı işbirliğinin önemini ön plana çıkarır.

2. TÜRKİYE'NİN ASYA-PASİFİK'TEKİ TARİHSEL VE ÇAĞDAŞ DİPLOMATİK İLİŞKİLERİ

2.1. Türkiye-Çin İlişkileri: Tarihsel Kökenler ve İpek Yolu'nun Mirası

Türkiye ve Çin arasındaki ilişkiler, tarihsel boyutları ve çağdaş dönemdeki gelişmeleri ile Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik ve denge politikalarında önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye ve Çin arasındaki ilişkiler, tarih boyunca İpek Yolu'nun iki önemli durağı olan bu iki medeniyet arasındaki ticaret ve kültürel alışverişe dayanır. İpek Yolu, Anadolu ve Orta Asya üzerinden Çin'e uzanan ve tarihi boyunca sayısız medeniyeti birbirine bağlayan bir ticaret ağıydı. Bu eski yollar, iki ülke arasındaki ilk etkileşimlerin temelini oluşturdu ve günümüzdeki

"Kuşak ve Yol" girişimi ile yeniden canlandırılmıştır (Akdağ, 2019: 65-68).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra, 1934 yılında Çin ile resmi diplomatik ilişkiler kuruldu. Ancak, Soğuk Savaş döneminde Türkiye'nin Batı bloğuna, Çin'in ise Doğu bloğuna yakın durması, iki ülke arasındaki ilişkilerin sınırlı kalmasına neden oldu. Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve küreselleşmenin etkileriyle birlikte, Türkiye ve Çin arasındaki ilişkiler, özellikle ekonomik alanlarda önemli bir genişleme gösterdi. Çin'in dünya ekonomisindeki yükselişi ve Türkiye'nin stratejik konumunun önemi, iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin derinleşmesine olanak sağladı (Duman, 2023: 265-272).

Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi (BRI), Türkiye'nin jeopolitik önemini daha da artırdı. Türkiye, bu girişimin Orta Koridoru'nda kilit bir konuma sahiptir ve girişimin Avrupa, Orta Doğu ve Afrika'ya erişiminde stratejik bir transit noktası olarak görülmektedir. Bu durum, iki ülke arasındaki ekonomik işbirliğini daha da güçlendirmiştir (Tümenbatur, 2021: 102-104).

Türkiye ve Çin arasındaki stratejik ve güvenlik ilişkileri, karşılıklı çıkarlar ve bölgesel güvenlik sorunları çerçevesinde şekillenmektedir. Terörle mücadele, enerji güvenliği ve deniz güvenliği gibi konularda işbirliği, ikili ilişkilerin önemli unsurları arasında yer almaktadır. Türkiye-Çin ilişkileri, her iki tarafın da karşılaştığı zorluklar ve fırsatlarla doludur. İnsan hakları, ticaret dengesizlikleri ve bölgesel rekabet gibi konular, ilişkilerde zaman zaman gerginliklere yol açabilmektedir (Ateş ve Seymen, 2022: 279-282).

2.2.Türkiye-Japonya İlişkilerinin Evrimi

Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesindeki diplomatik ilişkileri, özellikle Japonya ve Güney Kore ile olan tarihsel ve çağdaş bağları, bölgedeki güvenlik ve denge politikalarında

önemli bir yer tutar. Türkiye ve Japonya arasındaki diplomatik ilişkilerin temeli, 19. yüzyılda, Osmanlı İmparatorluğu döneminde atıldı. İki ülke arasında modern anlamda ilk resmi ilişkiler, 1924 yılında kuruldu. İki ülkenin tarih boyunca benzer dış politika yaklaşımlarına sahip olması, ilişkilerin temelini oluşturmuştur (Ulusan, 2023: 535-537).

Japonya, Türkiye'nin Asya-Pasifik'teki önemli ekonomik ortaklarından biridir. İki ülke arasındaki ticaret hacmi ve Japon yatırımları, özellikle enerji, altyapı ve teknoloji sektörlerinde son yıllarda önemli ölçüde artmıştır. Japon firmalarının Türkiye'deki mega projelerdeki rolü, iki ülke arasındaki ekonomik işbirliğinin derinliğini göstermektedir. Türkiye ve Japonya arasındaki kültürel ve bilimsel işbirlikleri, iki ülke arasındaki ilişkilerin önemli bir boyutunu oluşturur. Üniversiteler arası anlaşmalar, araştırma projeleri ve öğrenci değişim programları, bu işbirliklerinin somut örnekleridir (Pehlivantürk ve Çanakçı, 2022: 104-109).

2.3.Türkiye-Güney Kore İlişkilerinin Evrimi

Türkiye'nin Güney Kore ile ilişkileri, Kore Savaşı sırasında Türk askerlerinin Güney Kore'ye desteği ile başladı. Bu tarihi dayanışma, iki ülke arasındaki ilişkilerin temel taşlarından biri haline geldi ve "kan kardeşliği" olarak nitelendirilmiştir. Güney Kore, Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesindeki önemli ticari ortaklarından biridir. İki ülke arasındaki ticaret hacmi, özellikle otomotiv, elektronik ve inşaat malzemeleri sektörlerinde, son yıllarda artış göstermiştir. Ayrıca, savunma sanayii ve teknoloji transferi alanlarında da stratejik ortaklıklar geliştirilmiştir. Türkiye ve Güney Kore arasındaki kültürel değişim ve işbirlikleri, iki ülke arasındaki ilişkilerin daha da güçlenmesine katkı sağlamaktadır. Kore kültürünün Türkiye'de popülerliği ve iki ülke arasındaki turizm alışverişi, kültürel bağların güçlü olduğunu göstermektedir (Sevim, 2022: 95-101).

2.4.Türkiye ve ASEAN: Diplomatik Etkileşimler ve İşbirlikleri

Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesiyle olan ilişkileri, özellikle Güneydoğu Asya ülkeleri bloku olan ASEAN (Güneydoğu Asya Ulusları Birliği) ile olan diplomatik etkileşimleri ve işbirlikleri üzerinden önemli bir boyut kazanmaktadır. Türkiye ve ASEAN arasındaki ilişkiler, hem tarihsel bağlamlar hem de çağdaş diplomatik ve ekonomik işbirlikleri açısından incelenmeye değer bir çerçevede ele alınabilir. Türkiye, ASEAN'ın kuruluşundan kısa bir süre sonra, 1967'de, bölgeyle diplomatik ilişkiler kurmaya başlamıştır. Bu ilişkiler, başlangıçta ikili düzeyde ve daha çok Güneydoğu Asya'daki bireysel ülkelerle sınırlıydı. Türkiye, 1999 yılında ASEAN ile resmi olarak "Sektörel Diyalog Ortağı" statüsüne yükseldi. Bu statü, Türkiye'nin bölgeyle olan ilişkilerinde yeni bir dönemin başlangıcını simgeliyordu. Türkiye, son yıllarda Asya-Pasifik bölgesindeki varlığını ve etkisini artırma yönünde stratejik bir çaba içine girmiştir (Pazarcı, 2022: 229-231).

Bu çerçevede, ASEAN ile ilişkilerini derinleştirme ve çeşitlendirme arzusunu açıkça ifade etmiştir. Türkiye, ASEAN ile kapsamlı işbirliği teklifleri sunarak, ekonomi, ticaret, yatırım, enerji, eğitim ve kültür alanlarında ortak projeler geliştirmeyi teklif etmiştir. Türkiye-ASEAN ticaret hacmi son yıllarda önemli ölçüde artmış, her iki taraf da karşılıklı yatırımları teşvik etmiştir. Türkiye, ASEAN ülkeleriyle serbest ticaret anlaşmaları (STA) müzakerelerine başlama niyetini ifade etmiştir, bu da iki taraf arasındaki ekonomik ilişkilerin daha da derinleşmesinin önünü açabilir. Türkiye, ASEAN ülkeleriyle kültürel diplomasi ve eğitim alanında değişim programları geliştirmiştir. Bu programlar, karşılıklı anlayışı ve halklar arası bağları güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Türkiye, ASEAN ülkelerinden öğrencilere burslar sunarak ve akademik işbirlikleri kurarak

eğitim alanında işbirliğini teşvik etmektedir (Roy-Mukherjee & Udeogu, 2023: 88-92).

3. STRATEJİK KONUMUN DİPLOMATİK VE EKONOMİK ETKİLERİ

3.1. Türkiye'nin Enerji Koridoru Olarak Rolü ve Bölgesel Etkileri

Türkiye'nin stratejik konumu, onu Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik ve denge politikaları için önemli bir aktör haline getirirken, özellikle enerji koridoru olarak rolü, bölgesel ve küresel düzeyde diplomatik ve ekonomik etkilere sahiptir. Türkiye, Doğu ile Batı arasında bir köprü görevi görerek enerji kaynaklarının transferinde kritik bir transit merkezidir. Türkiye, enerji kaynakları açısından zengin olan Orta Doğu, Kafkasya ve Orta Asya bölgeleri ile enerji talebinin yüksek olduğu Avrupa arasında stratejik bir konumda yer almaktadır. Bu, Türkiye'yi enerji nakliyatı için stratejik bir geçiş noktası yapmaktadır (Harunoğulları, 2020: 177-181).

Türkiye, Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) petrol boru hattı ve Trans-Anadolu Doğalgaz Boru Hattı (TANAP) gibi önemli enerji projelerine ev sahipliği yapmaktadır. Bu projeler, Türkiye'nin enerji koridoru olarak rolünü pekiştirmekte ve enerji güvenliği açısından kritik öneme sahiptir. Türkiye'nin enerji koridoru olarak rolü, Avrupa ve Asya-Pasifik bölgesi ülkeleri için enerji güvenliğine katkıda bulunmaktadır. Enerji rotalarının çeşitlendirilmesi, tedarik güvenliğini artırır ve tek kaynağa bağımlılığı azaltır (Progonati & Gashamlı, 2021: 73-75).

Türkiye'nin enerji projelerindeki merkezi rolü, enerji diplomasisi yoluyla bölgesel ve küresel düzeyde diplomatik ilişkileri derinleştirme fırsatı sunmaktadır. Enerji kaynaklarına ve rotalarına yönelik işbirliği, Türkiye'nin bölgesel işbirliği ve

diyalog içindeki konumunu güçlendirmektedir. Enerji koridoru olarak Türkiye'nin rolü, ülkenin ekonomik kalkınmasına önemli katkılar sağlamaktadır. Enerji projeleri, doğrudan yatırım, istihdam fırsatları ve altyapı gelişimi gibi ekonomik faydalar yaratmaktadır. Türkiye'nin enerji koridoru olarak konumu, Asya-Pasifik bölgesi ile ticaret ve yatırım ilişkilerini de teşvik etmektedir. Enerji projeleri, Türkiye ile enerji ihraç eden ve ithal eden ülkeler arasında ekonomik bağları güçlendirir (Özcan ve Öten, 2022: 227-231).

Türkiye'nin enerji koridoru olarak rolü, Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik ve denge politikalarında önemli bir faktördür. Enerji güvenliği, diplomatik ilişkiler ve ekonomik kalkınma açısından Türkiye'nin sunduğu fırsatlar, bölgesel işbirliğini ve istikrarı destekleyici potansiyele sahiptir.

3.2.Asya-Pasifik ile Ekonomik Ortaklıklar ve Ticaret İlişkileri

Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesiyle geliştirdiği ekonomik ortaklıklar ve ticaret ilişkileri, bölgedeki güvenlik ve denge politikalarına önemli katkılarda bulunmaktadır. Türkiye'nin stratejik konumu, ekonomik ilişkilerini derinleştirme ve çeşitlendirme potansiyelini artırırken, bu ilişkiler aynı zamanda bölgesel ve küresel güvenlik dinamiklerini de etkilemektedir. Türkiye, Asya-Pasifik bölgesiyle ticaretini genişletmek ve ekonomik bağlarını güçlendirmek için çok taraflı ticaret anlaşmalarına yönelik adımlar atmıştır. Bu anlaşmalar, Türkiye'nin bölgeye ihracatını artırma ve bölgesel tedarik zincirlerine entegrasyonunu sağlama potansiyeline sahiptir (Deveci ve Güllü, 2021: 769-773).

Türkiye, Asya-Pasifik'teki yatırımcılar için cazip bir destinasyon haline gelmiş, bölgeden gelen doğrudan yabancı yatırımların artışıyla ekonomik ilişkilerini derinleştirmiştir. Özellikle enerji, inşaat ve teknoloji sektörlerindeki projeler,

bölgesel yatırımcılar için önemli fırsatlar sunmaktadır. Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesiyle ticaret hacmi son yıllarda önemli bir artış göstermiştir. Türkiye, ihracat pazarlarını çeşitlendirerek bölgedeki ekonomik büyümeden faydalanmayı hedeflemektedir.

Elektronik, otomotiv, makine ve gıda ürünleri gibi stratejik sektörlerdeki ticaret, Türkiye ve Asya-Pasifik ülkeleri arasında özellikle yoğunlaşmıştır. Bu sektörlerdeki işbirlikleri, karşılıklı ticaretin kalitesini ve değerini artırmaktadır. Türkiye'nin Asya-Pasifik ile geliştirdiği ekonomik ortaklıklar, bölgesel güvenlik ve istikrar üzerinde dolaylı etkilere sahiptir. Ekonomik bağların güçlenmesi, karşılıklı bağımlılığı artırarak bölgesel gerilimlerin azaltılmasına katkıda bulunabilir (Karagöz ve Saray, 2022: 19-22).

Türkiye, Asya-Pasifik'ten Avrupa'ya uzanan enerji ve ticaret yollarında stratejik bir konuma sahiptir. Bu ticaret yollarının güvenliği, Türkiye'nin bölgedeki güvenlik politikalarıyla doğrudan ilişkilidir ve Türkiye'nin bu alandaki işbirliği girişimleri, bölgesel güvenliğin sağlanmasında önemli bir rol oynayabilir.

3.3.Türkiye'nin Bölgesel Güvenlik Mimarisi Üzerine Etkisi

Türkiye'nin stratejik konumu, Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik ve denge politikalarında belirleyici bir etkiye sahiptir. Avrupa ile Asya arasında bir köprü görevi gören Türkiye, bölgesel güvenlik mimarisini hem diplomatik hem de ekonomik açıdan etkileyen önemli bir aktördür (Kocatepe, 2022: 407-410).

Türkiye, diplomatik kanallar aracılığıyla Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik sorunlarında aktif bir rol oynamaktadır. Çok taraflı platformlarda ve ikili ilişkilerde, Türkiye bölgesel güvenlik konularında diyalog ve işbirliğini teşvik etmektedir. Örneğin, Türkiye'nin Şanghay İşbirliği Örgütü'ndeki gözlemci

statüsü ve ASEAN ile olan diyaloğu, bu yöndeki çabalarını göstermektedir. Türkiye'nin NATO üyeliği ve bölgesel güvenlik konularında gösterdiği aktif katılım, Asya-Pasifik güvenlik mimarisine önemli katkılarda bulunmaktadır. Türkiye, bölgesel güvenlik işbirliklerine katılarak ve ortak askeri tatbikatlar düzenleyerek bölgesel güvenlik sorunlarına yönelik farkındalığı artırmaktadır (Çaylı ve Memiş, 2024: 102-105).

Türkiye'nin enerji koridorları üzerindeki stratejik konumu, bölgesel enerji güvenliği açısından kritik öneme sahiptir. Türkiye, enerji kaynaklarından tüketim merkezlerine uzanan enerji nakliyat yollarında önemli bir transit ülke olarak, enerji güvenliği konusunda bölgesel ve küresel işbirliğini teşvik eder. Türkiye, terörizm, siber güvenlik ve deniz güvenliği gibi geleneksel olmayan güvenlik tehditleriyle mücadelede bölgesel işbirliğine önem vermektedir. Bu konularda uluslararası platformlarda işbirliği ve bilgi paylaşımı, Türkiye'nin bölgesel güvenlik mimarisine katkısını göstermektedir (Gündoğdu, 2023: 1326-1329).

Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesiyle geliştirdiği ekonomik ilişkiler, bölgesel güvenlik ve istikrar üzerinde dolaylı etkiler yaratmaktadır. Karşılıklı ekonomik bağımlılıklar, bölgesel gerilimlerin azaltılmasına ve güven artırıcı önlemlerin alınmasına katkıda bulunabilir. Türkiye'nin katkıda bulunduğu altyapı projeleri ve kalkınma inisiyatifleri, bölgesel güvenliğin ekonomik boyutunu güçlendirir. Örneğin, Kuşak ve Yol Girişimi gibi projelerde Türkiye'nin işbirliği, bölgesel bağları güçlendirerek güvenlik ve istikrarı destekleyen ekonomik kalkınmayı teşvik eder.

4. GÜVENLİK İŞBİRLİĞİ VE ASKERİ ANGAJMANLAR

4.1.Barışı Koruma Görevlerinde Türkiye'nin Katılımı

Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik işbirliği ve askeri angajmanları, özellikle barışı koruma görevlerine katılımı açısından önemli bir yere sahiptir. Türkiye, uluslararası barış ve güvenliğin sağlanmasına yönelik çabalar kapsamında, Birleşmiş Milletler öncülüğünde gerçekleştirilen birçok barışı koruma misyonuna aktif olarak katkıda bulunmuştur. Türkiye, Soğuk Savaş sonrası dönemden itibaren uluslararası barışı koruma çabalarına önemli katkılarda bulunmuş ve çeşitli coğrafyalarda gerçekleştirilen misyonlarda aktif rol almıştır. Bu katılımlar, Türkiye'nin global düzeyde barış ve güvenliğin sağlanmasına olan bağlılığını göstermektedir (Kumek, 2023: 35-37).

Türkiye, Asya-Pasifik bölgesinde, özellikle de Güneydoğu Asya ve Orta Asya'da gerçekleştirilen barışı koruma görevlerine personel ve lojistik destek sağlamıştır. Bu katılım, bölgesel güvenlik sorunlarının çözümüne yönelik uluslararası çabaların bir parçası olma anlayışını yansıtmaktadır. Türkiye'nin barışı koruma misyonlarına katılımı, askeri personel, polis kuvvetleri ve sivil uzmanlardan oluşan çok yönlü bir yapıdadır. Türkiye, sahada görev yapan birliklerin yanı sıra, eğitim, danışmanlık ve teknik destek gibi alanlarda da katkılar sunmaktadır. Türkiye'nin barışı koruma görevlerine katılımı, Asya-Pasifik bölgesindeki diğer ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla olan etkileşimini ve işbirliğini güçlendirir. Bu angajmanlar, Türkiye'nin bölgesel güvenlik mimarisindeki rolünü pekiştirir ve çok taraflı işbirliğine olan bağlılığını vurgular. Türkiye'nin barışı koruma görevlerine katılımı, Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik ve istikrarın sağlanmasına önemli katkılarda bulunur. Türkiye'nin bu katılımı, çatışma

bölgelerindeki gerginliklerin azaltılmasına ve barış süreçlerinin desteklenmesine yardımcı olur (Canikoğlu, 2023: 93-95).

Türkiye'nin barışı koruma görevlerine aktif olarak katılması, uluslararası arenada Türkiye'nin imajını olumlu yönde etkiler ve Türkiye'nin küresel sorunların çözümüne yönelik taahhüdünü gösterir.

4.2. Ortak Askeri Tatbikatlar ve Savunma Sanayii İşbirlikleri

Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik işbirliği ve askeri angajmanları, ortak askeri tatbikatlar ve savunma sanayii işbirlikleri yoluyla bölgesel ve küresel güvenlik mimarisine önemli katkılar sağlamaktadır. Bu angajmanlar, hem bölgesel güvenlik ve istikrarı desteklemekte hem de Türkiye'nin savunma sanayii ve askeri kapasitesinin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Türkiye, Asya-Pasifik bölgesindeki müttefik ve ortak ülkelerle düzenlediği ortak askeri tatbikatlar yoluyla hem bölgesel güvenliğe katkıda bulunmakta hem de askeri işbirliği ve koordinasyonu güçlendirmektedir. Bu tatbikatlar, farklı senaryolara dayanarak gerçekleştirilmekte ve katılımcı ülkelerin askeri birimlerinin operasyonel uyumunu artırmaktadır. Türkiye, son yıllarda Asya-Pasifik bölgesinde Güney Kore, Japonya ve diğer bölgesel güçlerle bir dizi ortak tatbikat gerçekleştirmiştir. Bu tatbikatlar deniz, hava ve kara kuvvetlerini kapsayabilir ve terörle mücadele, deniz güvenliği, arama kurtarma operasyonları gibi çeşitli alanlarda işbirliğini içermektedir (Ermiş, 2022).

Türkiye, Asya-Pasifik bölgesindeki ülkelerle savunma sanayii alanında gerçekleştirdiği işbirlikleri yoluyla, teknoloji transferi, ortak üretim projeleri ve savunma ekipmanlarının satışı gibi konularda işbirliği yapmaktadır. Bu işbirlikleri, Türkiye'nin savunma sanayii kapasitesinin geliştirilmesine ve bölgesel ortakların savunma yeteneklerinin artırılmasına katkı sağlamaktadır. Türkiye, savunma sanayii işbirlikleri kapsamında

Asya-Pasifik bölgesindeki birçok ülkeyle stratejik ortaklıklar geliştirmiştir. Bu ortaklıklar, insansız hava araçları (İHA), helikopterler, fırkateynler ve elektronik harp sistemleri gibi çeşitli alanlarda yoğunlaşmaktadır (Kısacık ve Helvacıköylü, 2020: 87-95).

4.3. Geleneksel Olmayan Güvenlik Tehditlerine Yaklaşımlar: Terörizm, Korsanlık ve Deniz Güvenliği

Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik işbirliği ve askeri angajmanlarının bir parçası olarak geleneksel olmayan güvenlik tehditlerine yaklaşımları, terörizm, korsanlık ve deniz güvenliği gibi çeşitli alanları kapsamaktadır. Türkiye, kendi sınırları içinde ve uluslararası alanda terörizmle mücadelede aktif bir rol oynamaktadır. Asya-Pasifik bölgesinde, Türkiye terörizmle mücadele konusunda istihbarat paylaşımı, terörle mücadele eğitimi ve operasyonel işbirliği yoluyla katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, Türkiye, terör örgütlerinin finansmanının kesilmesine yönelik uluslararası çabaları desteklemektedir (Bağbaşlıoğlu, 2021: 62-68).

Türkiye, Asya-Pasifik bölgesindeki korsanlık faaliyetlerine karşı bölgesel ve uluslararası çapta işbirliği yapmaktadır. Malakka Boğazı gibi stratejik deniz yollarında güvenliğin sağlanması için yapılan çok taraflı tatbikatlara katılım ve deniz güvenliği konusunda kapasite geliştirme programları Türkiye'nin korsanlıkla mücadeledeki angajmanlarını yansıtmaktadır. Türkiye, deniz güvenliğinin sağlanmasına yönelik uluslararası norm ve anlaşmalara aktif olarak katılmakta ve bu konuda bölgesel işbirliklerine önem vermektedir. Deniz güvenliğinin sağlanması, Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesinde ticaret ve enerji taşımacılığı için kritik öneme sahip olduğu stratejik deniz yollarında özellikle önemlidir (Kodak ve Acarer, 2021: 182-187).

Türkiye, ASEAN Bölgesel Forumu (ARF) ve Doğu Asya Zirvesi (EAS) gibi Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlikle ilgili platformlarda aktif olarak yer almaktadır. Bu tür platformlarda, Türkiye geleneksel olmayan güvenlik tehditlerine yönelik bölgesel çabaları desteklemekte ve bu konularda işbirliğini teşvik etmektedir. Türkiye, Asya-Pasifik bölgesinde terörizmle mücadele, korsanlıkla mücadele ve deniz güvenliği konularında düzenlenen çok taraflı tatbikat ve eğitim programlarına katılım sağlamaktadır (Türkel, 2023: 59-79).

Bu programlar, bölgesel güvenlik işbirliğinin somut örneklerini oluşturmaktadır ve Türkiye'nin bu alandaki uzmanlık ve kapasitesini bölgesel ortaklarla paylaşmasına olanak tanımaktadır.

5. TÜRKİYE'NİN BÖLGESEL GÜVENLİK VE DENGE POLİTİKALARI

5.1. Diyalog, Barış ve Çatışma Çözümüne Yönelik Yaklaşımlar

Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik ve denge politikalarında diyalog, barış ve çatışma çözümüne yönelik yaklaşımları, bölgesel ve küresel düzeyde istikrarın sağlanmasına önemli katkılarda bulunmaktadır. Türkiye, Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik sorunlarının çözümünde diplomasi ve diyalogu önceliklendiren bir yaklaşım benimsemektedir. Türkiye, bölgesel ve küresel düzeyde çeşitli platformlarda, örneğin ASEAN Bölgesel Forumu (ARF) ve Doğu Asya Zirvesi (EAS) gibi, diyalog ve işbirliğini teşvik eden tutum sergilemektedir. Türkiye, bölgesel güvenlik sorunlarının çözümünde barış inşası ve destekleme faaliyetlerine aktif olarak katılmaktadır. Bu çerçevede, çatışma sonrası toplumların yeniden yapılandırılması, güvenlik sektörü reformları ve kapasite geliştirme programlarına destek vermektedir. (İnce, 2021: 821-825).

Türkiye, bölgesel çatışma alanlarında arabuluculuk ve kolaylaştırıcılık rollerini üstlenerek, çatışma tarafları arasında uzlaşı ve barış süreçlerinin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Türkiye'nin bu girişimleri, çatışma çözümüne yönelik bütüncül ve kapsayıcı stratejilerin bir parçasıdır. Türkiye, Birleşmiş Milletler (BM) gibi küresel kuruluşlarla işbirliği yaparak ve BM Güvenlik Konseyi gibi mekanizmalarda aktif rol alarak bölgesel güvenlik ve barışın desteklenmesi için çaba göstermektedir. Ayrıca, G20 ve Dünya Ekonomik Forumu gibi platformlarda bölgesel güvenlik meselelerini gündeme getirmektedir. Türkiye'nin diyalog, barış ve çatışma çözümüne yönelik politikaları, bölgesel güvenlik ve istikrarın sağlanmasına önemli katkılarda bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar, çatışma risklerinin azaltılmasına ve bölgesel güvenlik tehditlerine karşı koordineli bir yanıt geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. Türkiye'nin bölgesel güvenlik ve denge politikaları, bölgesel işbirliğinin güçlendirilmesine ve güven artırıcı önlemlerin alınmasına katkı sağlamaktadır (Kaya vd., 2022: 2411-2415).

5.2. Uluslararası Örgütlerle Stratejik Uyum ve İşbirliği

Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik ve denge politikaları, uluslararası örgütlerle stratejik uyum ve işbirliği açısından önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye, bölgesel ve küresel güvenlik sorunlarının çözümünde uluslararası örgütlerle etkileşim ve işbirliğine büyük önem vermektedir. Türkiye, Birleşmiş Milletler'in (BM) barışı koruma misyonları, kalkınma programları ve insani yardım çabaları dahil olmak üzere çeşitli alanlarda BM ile işbirliği yapmaktadır. Türkiye, BM Güvenlik Konseyi'nde geçici üye olarak görev yaptığı dönemlerde ve diğer BM platformlarında bölgesel güvenlik meselelerini aktif bir şekilde gündeme getirmiştir (Kocatepe, 2022: 409-414).

Türkiye, Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'nün (NATO) bir üyesi olarak, örgütün bölgesel ve küresel güvenlikle ilgili çeşitli girişimlerine katkıda bulunmaktadır. NATO'nun Asya-Pasifik'teki ortaklarıyla işbirliği ve diyalog çabalarında Türkiye'nin rolü, bölgesel güvenlik politikalarında önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Türkiye, Güneydoğu Asya Ulusları Birliği (ASEAN) ve ASEAN Bölgesel Forumu (ARF) gibi Asya-Pasifik'teki bölgesel örgütlerle de işbirliği yapmaktadır. Türkiye, bu platformlarda güvenlik ve kalkınma konularında diyalog ve işbirliğine katkı sağlamakta ve bölgesel sorunların çözümü için ortak çabaları desteklemektedir. Türkiye, Şanghay İşbirliği Örgütü'ne (ŞİÖ) diyalog ortağı statüsünde bulunmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye, terörizm, aşırıcılık ve ayrılıkçılıkla mücadele konularında ŞİÖ ile işbirliği yapmakta ve bölgesel güvenlik konularında ortak çözümler aramaktadır (Abanozoğlu, 2022).

Türkiye'nin uluslararası örgütlerle stratejik uyumu ve işbirliği, Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik inisiyatiflerine önemli katkılarda bulunmaktadır. Bu işbirliği, bölgesel güvenlik sorunlarının çözümüne yönelik çok taraflı çabaları güçlendirir ve bölgesel istikrarı destekler.

5.3.Türkiye'nin Bölgesel Güç Dengeleri Üzerindeki Etkisi

Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesindeki bölgesel güvenlik ve denge politikaları, bölgesel güç dengeleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olmuştur. Türkiye'nin stratejik konumu, askeri kapasitesi ve diplomatik girişimleri, bölgesel güvenlik dinamiklerini şekillendirme potansiyeline sahiptir. Türkiye'nin Asya ve Avrupa kıtaları arasındaki jeostratejik konumu, bölgesel ve küresel güç dengelerinde kritik bir faktördür. Türkiye, enerji rotaları, ticaret yolları ve stratejik su yolları üzerindeki konumuyla, bölgesel güvenlik politikalarında önemli bir aktör haline gelmiştir (Doğan ve Doğan, 2022: 323-327).

Türkiye, Asya-Pasifik bölgesindeki ülkelerle geliştirdiği diplomatik ilişkiler ve işbirlikleri aracılığıyla bölgesel güç dengelerini etkilemektedir. Türkiye'nin Çin, Japonya, Güney Kore ve ASEAN ülkeleri ile olan ilişkileri, bölgesel işbirliğinin ve istikrarın güçlendirilmesine katkı sağlamaktadır. Türkiye'nin artan askeri kapasitesi ve bölgesel güvenlik işbirlikleri, bölgesel güç dengelerinde önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye'nin NATO üyesi olarak sahip olduğu askeri kapasite ve savunma sanayii işbirlikleri, bölgesel güvenlik mimarisindeki konumunu güçlendirmektedir. Türkiye'nin terörizm, korsanlık ve deniz güvenliği gibi geleneksel olmayan güvenlik tehditlerine yönelik politikaları, bölgesel güvenlik ve denge politikalarında önemli bir etkiye sahiptir. Bu politikalar, bölgesel güvenlik işbirliğinin ve koordinasyonunun geliştirilmesine katkı sağlamaktadır (Alkanalka, 2023: 216-219).

Türkiye, Birleşmiş Milletler, NATO ve diğer çok taraflı platformlarda aktif bir rol oynayarak bölgesel güvenlik dinamiklerine katkıda bulunmaktadır. Türkiye'nin bu platformlardaki etkinliği, bölgesel ve küresel güvenlik meselelerine yönelik kapsamlı çözümlerin geliştirilmesini teşvik etmektedir. Türkiye, Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik inisiyatiflerine ve barışı koruma misyonlarına destek vermektedir. Bu angajmanlar, Türkiye'nin bölgesel güvenlikteki rolünü pekiştirirken, bölgesel güç dengelerini de olumlu yönde etkilemektedir.

6. STRATEJİK ZORLUKLAR VE JEOPOLİTİK ÇIKARLAR

6.1. Rekabetçi Jeopolitik Çizgiler ve Türkiye'nin Konumu

Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik ve denge politikaları, rekabetçi jeopolitik çizgiler arasında dikkatli bir

konumlandırma gerektirir. Bölgedeki güç mücadeleleri ve stratejik çıkarlar, Türkiye'nin politikalarını ve bölgesel etkisini şekillendiren önemli faktörlerdir. Asya-Pasifik bölgesi, ABD, Çin, Rusya ve diğer bölgesel güçler arasındaki rekabetin yoğunlaştığı bir alan olarak öne çıkmaktadır. Türkiye, bu rekabetçi ortamda, stratejik bir ortak ve dengeleyici bir aktör olarak konumlanmayı amaçlamaktadır. Türkiye'nin bu konumlandırması, bölgesel ve küresel düzeydeki jeopolitik çıkarlarına hizmet ederken, aynı zamanda bölgesel güvenlik ve işbirliğini teşvik etme çabalarını da desteklemektedir (Özçelik ve Çügen, 2022: 95-98).

Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi (BRI), Türkiye için hem fırsatlar hem de zorluklar sunmaktadır. Türkiye, bu girişimin bir parçası olarak Asya-Pasifik ile ekonomik ve stratejik bağlarını güçlendirmeyi hedeflerken, aynı zamanda bölgesel güç dengelerindeki değişikliklere uyum sağlamak zorundadır. Türkiye'nin NATO üyesi olarak ABD ile olan stratejik ortaklığı, Asya-Pasifik bölgesindeki jeopolitik konumunu etkilemektedir. Türkiye, ABD ile olan bu ortaklığını bölgesel güvenlik ve istikrarın desteklenmesine yönelik çabalarla dengelemeye çalışmaktadır. Türkiye ve Rusya arasındaki ilişkiler, bölgesel güç dengeleri açısından önemli bir faktördür. Enerji işbirliği ve savunma sanayii alanlarındaki ortak projeler, Türkiye'nin bölgesel jeopolitik çıkarlarını şekillendiren önemli unsurlardır (Dönmez, 2021).

Türkiye, Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik ve istikrarı tehdit eden çatışmalar, terörizm ve deniz güvenliği gibi konularda stratejik zorluklarla karşı karşıyadır. Türkiye'nin bölgesel güvenlik mimarisine katkıda bulunma ve istikrarı destekleme çabaları, bu zorlukların üstesinden gelmeye yöneliktir. Türkiye, Asya-Pasifik bölgesindeki rekabetçi jeopolitik çizgiler arasında çok taraflı işbirliğini ve diyalogu teşvik etmeye çalışırken,

bölgesel ve küresel düzeydeki çıkarlarını korumak için dengeli bir yaklaşım benimsemektedir (Karaoğlu, 2022: 137-141).

6.2. Çıkar Çatışmaları ve Diplomatik Hassasiyetler

Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik ve denge politikaları, bölgesel çıkar çatışmaları ve diplomatik hassasiyetler bağlamında önemli stratejik zorluklarla karşı karşıyadır. Türkiye'nin jeopolitik çıkarları, bölgesel dinamikler ve uluslararası ilişkilerdeki gelişmelerle uyumlu bir şekilde yönlendirilirken, çıkar çatışmalarının yönetilmesi ve diplomatik hassasiyetlerin dengelenmesi büyük önem taşımaktadır. Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesindeki jeopolitik çıkarları, ABD, Çin, Rusya gibi büyük güçlerin yanı sıra bölgesel aktörlerin çıkarlarıyla çakışabilir. Bu çıkar çatışmaları, enerji güzergâhları, ticaret yolları ve stratejik ittifaklar gibi konularda ortaya çıkmaktadır. Türkiye, çıkar çatışmalarını yönetirken diplomatik hassasiyetleri göz önünde bulundurmak zorundadır. Bu hassasiyetler, Türkiye'nin NATO üyeliği, AB ile ilişkileri ve bölgesel güvenlik inisiyatiflerine katılımı gibi çok katmanlı dış politika hedeflerinden kaynaklanmaktadır (Özer, 2023: 153-156).

Türkiye, enerji güvenliği ve enerji kaynaklarına erişim konusunda stratejik çıkarlara sahiptir. Asya-Pasifik bölgesiyle enerji işbirlikleri, Türkiye'nin enerji çeşitliliği ve güvenliği stratejilerinin temel taşlarını oluştururken, bölgesel enerji politikaları ve rekabetlerle uyumlu olması gerekmektedir. Türkiye, Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik ve denge politikalarını etkilemek için çok taraflı forumlar ve uluslararası örgütlerle işbirliği yapmaktadır. Bu platformlarda Türkiye'nin izlediği politikalar, çıkar çatışmalarının diplomatik yollarla çözülmesine yönelik çabaları yansıtmaktadır. Türkiye, çıkar çatışmalarını yönetmek için diplomatik diyalog ve arabuluculuk yollarını benimsemektedir. Bu yaklaşım, çatışma potansiyeli taşıyan konularda tansiyonun düşürülmesine ve bölgesel

güvenliğin sağlanmasına katkı sağlamaktadır. Türkiye, bölgesel ve küresel güç dengelerindeki değişikliklere uyum sağlayabilen esnek bir dış politika yaklaşımı izlemektedir. Bu esneklik, Türkiye'nin çıkar çatışmalarını dengeli bir şekilde yönetmesine ve bölgesel işbirliği fırsatlarını değerlendirmesine olanak tanımaktadır (Şahin, 2023: 32-36).

6.3. Türkiye'nin Güvenlik ve Denge Politikalarındaki Zorluklar

Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik ve denge politikaları, bölgenin karmaşık jeopolitik yapısı içinde çeşitli stratejik zorluklarla karşı karşıyadır. Bu zorluklar, Türkiye'nin bölgesel ve küresel düzeydeki çıkarlarını koruma ve geliştirme çabalarını etkileyebilir. Asya-Pasifik bölgesi, ABD ve Çin başta olmak üzere büyük güçler arasındaki stratejik rekabetin merkez üssü haline gelmiştir. Türkiye, bu rekabetin içinde dengeli bir politika yürütmeye çalışırken, kendi stratejik çıkarlarını koruma ve bölgesel işbirlikleri kurma zorunluluğu ile karşı karşıyadır. Küresel düzeyde artan çok kutupluluk, Türkiye'nin bölgesel güvenlik politikalarında esnek ve adaptif olmasını gerektirmektedir. Türkiye, farklı bölgesel bloklar ve güç merkezleri arasında manevra yaparken, kendi jeopolitik ve ekonomik çıkarlarını gözetmek zorundadır (Karademir, 2023).

Terörizm, siber güvenlik tehditleri, deniz güvenliği ve doğal afetler gibi geleneksel olmayan güvenlik tehditleri, Türkiye'nin bölgesel güvenlik politikalarında önemli zorluklar oluşturmaktadır. Türkiye, bu tür tehditlere karşı bölgesel ve uluslararası düzeyde işbirliği yaparak etkili stratejiler geliştirmeye çalışmaktadır. Türkiye, Asya-Pasifik'teki farklı ülkeler ve gruplarla olan ilişkilerinde diplomatik hassasiyetleri gözetmek zorundadır. Türkiye'nin bölgesel politikaları, farklı aktörlerin çıkarları ve beklentileri arasında denge kurmayı hedeflemektedir. Türkiye'nin bölgesel güvenlik ve denge

politikaları, ekonomik entegrasyon ve bağımlılıklarla yakından ilişkilidir. Asya-Pasifik'teki ticaret ve yatırım ilişkileri, Türkiye'nin bölgesel politikalarını etkileyebilir ve ekonomik çıkarlarla güvenlik çıkarlarını dengeleme ihtiyacını doğurabilir (Kiraz, 2021: 72-76).

7. SONUÇ VE GELECEK PERSPEKTİFİ

Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesindeki güvenlik ve denge politikaları üzerine yapılan bu çalışma, Türkiye'nin bölgedeki artan rolünün önemini, yapıcı diyaloğun ve kapsayıcı işbirliğinin kritik değerini vurgulamakta ve geleceğe yönelik politika önerileri ile araştırma yönlerini sunmaktadır. Türkiye'nin jeopolitik konumu ve bölgesel ile küresel düzeydeki çabaları, Asya-Pasifik'te güvenlik ve denge politikalarının anlaşılmasında önemli bir boyut eklemektedir. Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesindeki artan rolü, jeopolitik çıkarlarının genişlemesi ve bölgesel güvenlik dinamiklerine katkısının artması açısından önemlidir. Stratejik konumu ve diplomatik çabaları, Türkiye'yi bölgesel güvenlik ve işbirliğinin teşvik edilmesinde kilit bir aktör haline getirmiştir. Asya-Pasifik'te güvenlik ve denge politikalarında Türkiye'nin artan etkisi, bölgesel istikrarın sağlanmasında ve çatışmaların barışçıl yollarla çözülmesinde kritik bir role işaret etmektedir.

Yapıcı diyaloğun ve kapsayıcı işbirliğinin önemi, bölgesel ve küresel güvenlik meselelerine yönelik çözüm bulmada yadsınamazdır. Türkiye'nin Asya-Pasifik'teki güvenlik ve denge politikalarındaki angajmanları, farklı aktörler ve uluslararası örgütlerle işbirliği yapma ve diyaloğu teşvik etme yoluyla bölgesel güvenliğin pekiştirilmesine katkıda bulunmuştur. Yapıcı diyalog, çatışma önleme ve çözüm süreçlerinde temel bir unsurdur ve kapsayıcı işbirliği, bölgesel güvenlik sorunlarına karşı koordineli ve etkili yanıtlar geliştirmek için gereklidir.

Türkiye'nin Asya-Pasifik'teki güvenlik ve denge politikalarına yönelik geleceğe dönük politika önerileri ve araştırma yönleri şunları içermelidir: Türkiye'nin bölgesel güvenlik ve istikrara katkısını artırmak için stratejik ortaklıkların güçlendirilmesi önemlidir. Bu, hem bölgesel güçlerle hem de uluslararası örgütlerle daha derin işbirlikleri kurmayı gerektirir. Türkiye'nin bölgesel güvenlik politikalarında terörizm, siber güvenlik ve deniz güvenliği gibi geleneksel olmayan güvenlik tehditlerine odaklanması gerekmektedir. Bu tehditlerin ele alınması, bölgesel güvenlik mimarisinin güçlendirilmesine yardımcı olacaktır. Türkiye'nin çok taraflı platformlarda aktif olarak katılımı ve liderlik sergilemesi, bölgesel güvenlik ve işbirliği çabalarına önemli katkılarda bulunabilir.

KAYNAKÇA

Abanozoğlu, M. N. (2022). *Why Does Turkey Prioritizes Associatıon of Southeast Asian Nations (Asean) Cooperation in Southeast Asia Relations?* (Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Üniversitesi).

Akdağ, Z. (2019). Türkiye-Çin İlişkilerinde Kuşak ve Yol Girişimi'nin Önemi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, 9*(1), 65-96.

Alkanalka, M. (2023). Türkiye'nin Uluslararası Terörizmle Mücadelesinde Bir Strateji Olarak Diplomatik Yumuşak Dengeleme. *Terörizm ve Radikalleşme Araştırmaları Dergisi, 2*(2), 216-237.

Ateş, E. & Seymen, D. (2022). Bir Kuşak Bir Yol Girişimi ve Türkiye: Türkiye Girişime Dâhil Olmalı mı?. *Gazi Akademik Bakış, 16*(31), 279-301.

Bağbaşlıoğlu, A. (2021). NATO'nun Deniz Güvenliği Algısı: Süreklilik ve Değişim. *Güvenlik Bilimleri Dergisi, 10*(1), 59-78.

Canikoğlu, E. (2023). NATO'nun Soğuk Savaş Sonrası Yeni Stratejileri. *İstanbul Esenyurt Üniversitesi İşletme Ve Yönetim Bilimleri Fakültesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 2*(2), 91-103.

Çaylı, Ş., & Memiş, E. (2024). NATO ve Şanghay İşbirliği Örgütü Üzerinden ABD ve Çin Rekabetinin Analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 15*(41), 102-120.

Deveci, Ş., & Güllü, İ. (2021). Türkiye'nin Yeniden Asya Açılımının Türk Dış Ticaretine Yönelik Fırsatlar ve Riskler Bağlamında Değerlendirilmesi. *Erciyes Akademi, 35*(Özel sayı), 769-793.

Doğan, M., & Doğan, Ö. S. (2022). Türkiye'nin jeopolitiği. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 5*(2), 320-339.

Dönmez, M. (2021). *21. Yüzyılda İpek Yolu'nun Jeopolitik Yükselişi*. Astana Yayınları.

Duman, M. (2023). Türkiye'nin İlk Çin Elçisi Emin Âli Sipahi'nin Çin İzlenimleri ve Türkiye-Çin İlişkileri. *Belleten, 87*(308), 265-291.

Ermiş, U. (2022). *Ulusal güvenlikte ve dış politikada bir enstrüman olarak savunma sanayii: Türkiye örneği* (Doktora Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi).

Gündoğdu, S. (2023). Uluslararası Politikada Bir Etki Aracı Olarak Siber Güvenlik ve Türkiye'nin Siber Güvenlik Politikası Uygulaması: Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi (USOM). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 33*(3), 1325-1337.

Harunoğulları, M. (2020). Enerji dağıtım merkezi perspektifinden Türkiye'nin enerji jeopolitiği. *Mukaddime, 11*(1), 177-211.

İnce, E. (2021). Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği'nde Siber Güvenlik Politikalarının Gelişimi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (26), 819-835.

Karademir, İ. K. (2023). *Türkiye'nin NATO üyeliğinin güvenlik politikalarına ve stratejik seviyede karar mekanizmalarına etkileri* (Doktora Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi).

Karagöz, K., & Saray, M. O. (2022). Trade potential of Turkey with Asia-Pacific countries: Evidence from panel gravity model. *International Economics Studies, 36*(1), 19-26.

Karaoğlu, O. (2022). Orta Asya'da ABD-Çin-Rusya Rekabeti ve Türk Dünyasına Yansımaları. *Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, (17), 135-158.

Kaya, F., Özcan, M., & Doğan, S. (2022). Eleştirel Gerçeklik ve "Dünya Beşten Büyüktür Söylemi" Bağlamında Türkiye'nin Küresel Düzen Talebi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences, 21*(4), 2408-2425.

Kısacık, S., & Helvacıköylü, G. (2020). Doğu Akdeniz'deki Enerji Temelli Askeri Güvenlik Gelişmelerinin Türkiye'nin Doğu Akdenizli Komşuları ve Küresel Güçlerle Olan İlişkilerine Yansımaları. *UPA Strategic Affairs, 1*(1), 85-145.

Kiraz, O. Z. (2021). Siber Güvenlik Bağlamında Yeni Tehdit Algılamalarının Türkiye'nin Güvenlik Politikalarına Etkileri. *Journal of Management Theory and Practices Research, 2*(2), 69-88.

Kocatepe, Ö. F. (2022). Türk Cumhuriyetleri'nin Bölgesel Güvenlik Kaygıları Bağlamında Uluslararası Örgütlerle İş Birliği. *Türk Dünyası Araştırmaları, 130*(257), 407-434.

Kodak, G., & Acarer, T. (2021). İstanbul Boğazı'nda deniz trafik düzenlemelerinin kaza oranına etkisinin değerlendirmesi. *Aquatic Research, 4*(2), 181-207.

Kumek, İ. (2023). Yükselen Bir Orta Gücün Statü Arayışı: Türkiye ve Birleşmiş Milletler Barışı Koruma. *Güvenlik Stratejileri Dergisi, 19*(44), 35-65.

Özcan, M. S. Ö., & Öten, C. (2022). Turkish Energy Policy and Energy Security. *Turkey in a Changing World Order: Economics, Politics and Foreign Policy,(IJOPEC Publication, 2022)*, 227-241.

Özçelik, T. G., & Çügen, M. A. (2022). Doğu Akdeniz Jeopolitiği, Bölgesel Aktörler Ve Türkiye'nin Enerji Güvenliği. *Sosyolojik Düşün*, *7*(1), 92-122.

Özer, Ç. (2023). Soğuk Savaş Sonrası Rekabet ve İş Birliği Çerçevesinde Türkiye Rusya Siyasi İlişkileri. *Akademik Hassasiyetler*, *10*(Cumhuriyet Özel Sayısı), 152-171.

Pazarcı, F. İ. P. (2022). ASEAN-Türkiye Dış Ticaret İlişkileri. *Social Scıences Studies Journal (SSSJournal)*, *4*(13), 229-241.

Pehlivantürk, B., & Çanakçı, A. N. (2022). Söyleşi| Doğu Asya'da Güneydoğu Asya'dan Beklentiler ve Japonya. *Doğu Asya Araştırmaları Dergisi*, *5*(10), 104-114.

Progonati, E., & Gashamlı, F. (2021). Energy Geopolitics of Relations between Turkey and Azerbaijan. *Journal of Current Researches on Business and Economics*, *11*(1), 73-92.

Roy-Mukherjee, S., & Udeogu, E. (2023). Re-evaluating Turkey's global relationships and its shift toward the South-East Asian region. *Journal of Global Faultlines*, *10*(1), 88-101.

Sevim, I. G. (2022). 21. Yüzyılda Türkiye-Güney Kore İlişkileri. *Alınteri Sosyal Bilimler Dergisi*, *6*(2), 95-111.

Şahin, K. (2023). Cumhuriyetin Başından Günümüze Türk Dış Politikasının Deniz Güvenliği Stratejisi. *Akademik Hassasiyetler*, *10*(Cumhuriyet Özel Sayısı), 30-51.

Tümenbatur, A. (2021). Orta Koridor Üzerindeki Demir İpekyolu Güzergahi ve Lojistik Merkez Yer Seçimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *30*(3), 102-110.

Türkel, S. S. (2023). Güney Kore'nin Stratejik Kültürü Bağlamında Asean İle Bölgesel Güvenlik İlişkileri. *Doğu Asya Araştırmaları Dergisi*, *6*(12), 59-79.

Ulusan, Ş. (2023). Arşiv Belgelerine Göre Atatürk Dönemi Türk-Japon İlişkileri (1923-1938). *Cappadocia Journal of History And Social Sciences*, *1*(Volume 9), 535-556.

KAMU DİPLOMASİ VE STRATEJİK İLETİŞİM SÜREÇLERİNDE KULLANILAN KAYNAKLAR VE ARAÇLAR

Kenan ORÇANLI[1]

Günümüzde, kamu diplomasisi ve stratejik iletişim kavramları, uluslararası ilişkilerin merkezinde giderek artan bir öneme sahip olmaktadır. Kamu diplomasisi, bir devletin yabancı halklarla iletişim kurarak kendi ulusunun değerlerini, kurumlarını ve kültürünü tanıtmayı amaçlayan bir süreç olarak öne çıkmaktadır. Bu, uluslararası alanda bir ülkenin imajını şekillendirme ve genellikle yumuşak güç kullanımını içeren bir stratejidir. Öte yandan, stratejik iletişim, belirli hedef kitleler üzerinde olumlu algılar oluşturmayı, mevcut olumsuz algıları değiştirmeyi ve bu kitlelerin daha iyi anlaşılmasını sağlamayı amaçlayan sistematik bir faaliyetler bütünüdür. Bu, belirli iletişim kanallarının etkili bir şekilde kullanılmasıyla desteklenen bir süreçtir ve belirli davranışları teşvik etmeyi hedefler. Stratejik iletişim, uluslararası ilişkilerde önemli bir araç olarak kabul edilirken, kamu diplomasisiyle birlikte kullanılarak bir ülkenin uluslararası alandaki etkinliğini artırabilir ve ilişkilerini güçlendirebilir. Bu kavramlar, günümüzün karmaşık ve küresel bağlamında devletlerin etkili iletişim stratejileri geliştirmeleri açısından kritik bir rol oynamaktadır.

[1] Doç. Dr., Beykent Üniversitesi, İİBF, Yönetim Bilişim Sistemleri, kenanorcanli@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5716-4004.

1. GİRİŞ

Günümüzde, devletlerin kendilerini hem ulusal hem de uluslararası platformlarda etkili bir şekilde ifade edebilmeleri, artık bir lüks değil, bir zorunluluk haline gelmiştir. Dünya sahnesinde etkili olmak isteyen devletler, teknolojik, askeri, siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve medya alanlarındaki hızlı değişimlere ayak uydurabilmek için yeni stratejiler geliştirmek zorundadır. Bu bağlamda, kamu diplomasisi ve stratejik iletişim, uluslararası ilişkilerde temel araçlar haline gelmiştir. Bilgi teknolojilerinin ve küreselleşmenin hızla ilerlemesiyle birlikte, bu kavramlar, devletlerin dış politika yönlendirmesinde kritik öneme sahip hale gelmiştir. Kamu diplomasisi ve stratejik iletişim, devletlerin dış politikalarını daha etkili bir şekilde yürütebilmelerini sağlamıştır, ayrıca düşünce kuruluşları ve sivil toplum örgütleri gibi aktörlerin de dâhil edilmesiyle yöntem çeşitliliğini artırmıştır.

Kamu diplomasisi kavramının kökeni, Tufts Üniversitesi Edward Murrow Merkezi'nin başkanı olan E. Gullion'un 1965 yılında yaptığı çalışmaya dayanmaktadır. Ancak stratejik iletişim kavramının ve bu kavramın kamu diplomasisiyle birlikte kullanılması gerekliliği fikri, ABD Ulusal İstihbarat Konseyi Başkanı ve Savunma Bakan Yardımcısı olan J. Nye'nin 1990 yılında yayımlanan "Bound To Lead: The Changing Nature of Amerikan Power" ve 2004 yılında yayımlanan "Soft Power" isimli kitaplarda ortaya atılan yumuşak güç kavramına dayanmaktadır. Nye'ye göre millî hedeflerin gerçekleşmesi için askeri ve ekonomik güçlerin yanı sıra, yumuşak gücün (diplomatik, siyasi, hukuki, kültürel gibi araçlar) uygun bir bileşiminin kullanılması gerekmektedir. Yumuşak güç kavramının altında algı yönetimi, stratejik iletişim, imaj yönetimi, itibar yönetimi, kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler gibi kavramlar bulunmaktadır. Bu kavramlar günümüzde devletler

tarafından siyasi hedeflerine ulaşmak için artan bir ivmeyle birlikte kullanılmaktadır (Güler, 2015:3).

Literatürde yapılan incelemeler sonucunda, kamu diplomasisi ve stratejik iletişim kavramları arasında henüz tam bir uyum sağlanamadığı görülmektedir. Bazı akademisyenler stratejik iletişim kavramını yumuşak güç, kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler olarak nitelendirirken; askeri çevreler, bilgi harbi, bilgi harekâtı, psikolojik harp veya psikolojik harekât olarak tanımlayabilirler. Taylor (2009)'ın belirttiğine göre savunma ve güvenlik alanındaki kaynaklar genellikle stratejik iletişim terimini kullanırken, ekonomi, ticaret ve siyaset ile ilgili kaynaklar kamu diplomasisi terimini kullanmayı tercih etmektedir. Hatta stratejik iletişim hakkında yüzeysel bilgiye sahip olan kurumlar ve kişiler, bunu sadece bir propaganda veya kurumsal iletişim biçimi olarak görebilirler. Bu tür yaklaşımlar stratejik iletişimi halkla ilişkiler, kamu diplomasisi, bilgi harbi veya bilgi harekâtı gibi hatalı, psikolojik harekât ve propaganda gibi yanlış ve olumsuz algılanan terimlere indirgeyerek kavramın özünden sapmasına neden olabilir (Güler, 2015:160). Ayrıca bazı araştırmacılar kamu diplomasisini stratejik iletişimin bir aracı veya süreci olarak görürken, diğerleri stratejik iletişimin kamu diplomasisinde kullanılan bir teknik veya stratejik iletişim metotlarının kamu diplomasisindeki bir yöntem olduğunu öne sürmektedir. Bu kapsamda, iki kavramın daha iyi anlaşılması ve birlikte kullanılması için öncelikle kamu diplomasisi kavramı ele alınmış, ardından stratejik iletişim kavramı açıklanarak, bu iki kavramın birlikte nasıl kullanılması gerektiği açıklanmıştır.

Yapılan çalışmalarda Seib (2003), kamu diplomasisi kavramını yumuşak gücün özü ve uygulama mekanizması olarak tanımlarken, Sun (2008) kamu diplomasisini ulusal imaj gibi yumuşak gücün bir siyasi ürünü olarak görmüş ve kamu diplomasisinin inşa edilip geliştirilebileceğini öne sürmüştür.

Hayden (2012) ise kamu diplomasisini yumuşak gücün kaldıracı olarak vurgulamıştır.

Kamu diplomasisi genellikle bir hükümetin, kendi ulusunun fikirlerinin, ideallerinin, kurumlarının, kültürünün, ulusal hedeflerinin ve mevcut politikalarının anlaşılmasını sağlamak amacıyla, yabancı halklarla iletişim kurması süreci olarak tanımlanabilir (Oktay, 2012; Tuch, 1990). Temel amaç, kamu diplomasisinin karşılıklı iletişim kurulmasını sağlamak olduğundan, geri bildirime dayalı bir stratejinin benimsenmesi önemlidir (Oktay, 2012). Kamu diplomasisi, ülkelerin yumuşak güçlerini kullanma esasına dayanır.

Yumuşak güç, başkalarını cezbetme ve onların kalbini ve zihnini kazanma yeteneğidir. Günümüz uluslararası politikasında, sert güçten yumuşak güce doğru bir pragmatik kayma yaşandığı için kamu diplomasisi, yumuşak gücün tanıtımı ve yaygınlaştırılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Medya, kültür, sanat, bilim, spor, eğitim gibi uygulamalar da yumuşak gücün diğer araçlarıdır ve kamu diplomasisi bu araçlarla sürekli etkileşim halindedir (Akçadağ, 2015).

Kamu diplomasisi kavramı, yüzyıllardan beri devletlerin başvurduğu bir yöntemdir ve uluslararası ilişkilerde yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak, özellikle 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra kamu diplomasisi daha da popüler hale gelmiş ve kullanımı yaygınlaşmıştır. Kamu diplomasisi, ülkelerin askeri ve ekonomik güç kullanmadan yumuşak güç politikası kapsamında yaptığı faaliyetlerdir. Bu faaliyetler arasında radyo ve televizyon yayınları, kültürel etkinliklerin desteklenmesi ve değişim programlarının düzenlenmesi gibi yöntemler bulunur.

Kamu diplomasisi, çeşitli kavramlarla ilişkilidir, bunlar arasında kültürel diplomasi, politik iletişim, kültürlerarası diyalog, medya yönetimi, halkla ilişkiler ve stratejik iletişim gibi terimler yer alır. Ancak, her bir unsurun aynı derecede önemli

olduğu düşünülmemelidir; ideal olarak, kamu diplomasisi aktörünün politika ve mekanizmaya uygun görevlerle ortaya çıkması gerekir (Cull, 2009).

Krause ve Evera (2009), kamu diplomasisini stratejik bir iletişim aracı olarak ele alır ve kamu diplomasisini kamuoyunu anlama, bilgilendirme ve etkileme faaliyetlerinin toplamı olarak tanımlar. Kamu diplomasisinin amacı propaganda değil, nesnel verilere ve gerçeklere dayalı stratejik bir iletişim dili oluşturmak ve farklı kesimlere sunmaktır.

Kamu diplomasisi, çift taraflı bir iletişimi öngörür ve öncelikle muhatap kitlenin dinlenmesini ve ihtiyaçlarının belirlenmesini amaçlar. Daha sonra bilgilendirme, paylaşım, ikna ve etkileme süreçlerine geçilir. Bu nedenle, kamu diplomasisi dinamik ve çok yönlü bir iletişim sürecidir, iletişimin stratejik kullanımı da büyük önem taşır.

Leonard (2002), kamu diplomasisinin bir ülkenin imajının ve bilinirliğinin artırılması için uygun bir araç olduğunu belirtir. Bu çerçevede, ülkelerin kamu diplomasisi vasıtasıyla yabancı kamuoyunu çeşitli konularda bilgilendirmeleri ve etkilemeleri önemlidir. Kamu diplomasisi, uluslararası ilişkilerde kalıcı işbirliklerinin güçlendirilmesinde etkili bir araç olarak kullanılabilir.

Kamu diplomasisinin ilk boyutu, yerel ve ulusal politikaların genel durumunu açıklayan günlük iletişimlerdir. Modern demokrasilerde, devlet görevlileri genellikle kararlarını aldıktan sonra basına ne söyleyecekleri ve nasıl söyleyecekleri konusunda dikkatli davranırlar. Ancak, genellikle yerel veya ulusal basına odaklanırlar, oysa ki yabancı veya uluslararası basın, kamu diplomasisinin bu boyutunun gerçekleşmesi açısından en önemli hedef konumundadır.

Kamu diplomasisinin ikinci boyutu, stratejik iletişimlerdir. Devletler, geleneksel olarak belirli konulardaki

görüşlerini başarılı bir şekilde iletebilirler, ancak ülkenin genel algısının yönetimi konusunda daha az etkilidirler. Stratejik iletişim süreçlerini doğru bir şekilde yürüten ve yabancı kamuoylarının desteğini alan ülkeler, uluslararası alandaki itibarlarını olumlu yönde geliştirirler. Tiedeman (2004) stratejik iletişimde, iletilmek istenen mesajın medya tarafından yayılması ve olaylar ve mesajlar aracılığıyla güçlendirilmesinin tutarlılık ve süreklilik gerektirdiğini belirtmiştir.

Kamu diplomasisinin üçüncü boyutu, burslar, mübadele programları, stajlar, seminerler, konferanslar ve medya erişimi yoluyla uzun vadeli ilişkiler kurarak önemli kişilerle bağlar oluşturmaktır. İlişkilerin inşası, sadece mesajların aktarılmasından farklıdır çünkü özgün bir değişim programı, insanların ziyaret ettikleri ülkeyi doğru bir şekilde anlamalarını sağlar. Bu tür ilişkilerin inşası, uzun vadeli, maliyetli ve ancak daha kalıcı bir kamu diplomasisi faaliyetidir. Kültürel ve diplomatik değişim programları, eğitim, turizm, kültür ve sanat faaliyetlerini içerir. Münasebet inşası, ülke ve mekân markasının oluşturulmasına yönelik çalışmalar, kamu diplomasisinin en önemli yönünü oluşturur.

Kamu diplomasisi sürecinde gerçekleştirilen faaliyetler, iki ana eksende gerçekleşir. Bu iki ana eksenden biri devletten halka doğru yapılan kamu diplomasisi, diğeri ise halktan halka doğru yapılan kamu diplomasisi yani doğrudan iletişimidir. Devletten halka doğru yapılan kamu diplomasisinde, devletin politikaları ve faaliyetleri, resmi araçlar ve kanallar kullanılarak uluslararası kamuoyuna aktarılır. Halktan halka doğru yapılan kamu diplomasisinde ise, sivil toplum kuruluşları, araştırma merkezleri, basın, kanaat önderleri, üniversiteler ve dernekler gibi devlet dışı sivil aktörlerin katılımı söz konusudur. Halktan halka doğru yapılan kamu diplomasisi, devlet dışı mekanizmalar tarafından gerçekleştirilen iletişim türüdür ve başarılı kamu diplomasisi uygulamalarında büyük önem taşır.

Kamu diplomasisi, çift taraflı bir iletişim ve etkileşimi amaçlar. Bu amaç iki adımda gerçekleşir. İlk adımda, ülkelerin kamu diplomasisi uygulamalarında hedef kitlelerini dinlemeleri ve onların önceliklerini belirlemeleri gerekir. İkinci adımda ise, ülkenin kendisi hakkında hedef kamuoylarını bilgilendirmesi, paylaşımda bulunması ve onları ikna edebilecek girişimlerde bulunması gerekir. Kamu diplomasisi çok boyutlu ve dinamik bir yapıya sahiptir; bu nedenle konuşmak kadar dinlemek, anlatmak kadar anlamak da büyük önem taşır.

Kamu diplomasisinin başarısı, katı ve esnek yaklaşımlar arasında kurduğu dengeye dayanır. Bir yandan, devlet politikalarını yabancı kamuoyuna doğru ve etkili bir şekilde açıklamak için siyasal bilgilendirme çalışmaları yürütülürken, diğer yandan ilgili toplumların kültürel değerlerinin karşılıklı olarak deneyimlenmesini sağlamak için çaba harcanmalıdır.

Sonuç olarak kamu diplomasisi, bir devletin ulusal hedeflerini gerçekleştirmek için diğer ülkelerin kamuoyu üzerinde kurduğu stratejik iletişimin bir parçası olarak değerlendirilebilir. Ancak, kamu diplomasisi, diğer unsurlarla birlikte koordineli bir şekilde kullanılmalıdır; halkla ilişkiler, bilgi harekâtı gibi diğer unsurlarla birlikte çalışılmalı ve koordinasyon sağlanmalıdır. Ayrıca, günümüzde Szondi (2009) de, kamu diplomasisinin yönetim yaklaşımının kamuların yönetiminden işbirliği kavramına, iknadan ilişki yönetimine kadar değişmesi gerektiğini belirtmiş ve bu bağlamda iletişim yönetimi kavramına vurgu yapmıştır.

Gregory (2005) tarafından yapılan tanıma göre, stratejik iletişim halkla ilişkiler, kamu diplomasisi, bilgi harbi/harekâtı, psikolojik harekât ve propaganda gibi yetenek ve kavramların en etkin şekilde kullanılmasını sağlayacak bir şemsiye yaklaşımı ve bir zihniyet olarak tanımlanır. Stratejik iletişim, özellikle askeri konularda ön plana çıkmakta ve politik seviyede ise kamu

diplomasisi kullanılmaktadır. Hükümetler, kamu diplomasisi ve stratejik iletişimde benzer şekilde toplum ve kurumlarla diyalog kurarlar. Kamu diplomasisinin stratejisi, bir ülkenin diğer ülke vatandaşlarıyla iletişim kurma yollarına odaklanmıştır.

Yılmaz (2012)'a göre kamu diplomasisi, yabancı ülkelerle ulusal politika ile ilgili iletişim kurmakla ilgilidir ve stratejiyle doğrudan ilişkilendirilmez. Ancak iletişim aracılığıyla stratejik etki sağlar ve bu nedenle kamu diplomasisi stratejik iletişimin bir alt kümesi olarak kabul edilir.

Amerika Birleşik Devletleri Yönetimi'nin 16 Mart 2010 tarihli "National Strategic Communication Framework" raporuna göre, stratejik iletişim; söylenenler ile yapılanların uyumlu olması, bu uyumun hedef kitle tarafından nasıl algılandığının anlaşılması ve hedef kitleye kamu diplomasisi, halkla ilişkiler, bilgi harekâtı ve diğer yöntemler aracılığıyla ulaşılması şeklinde tanımlanmıştır. Ayrıca, stratejik iletişimde, hedef kitleleri anlamak ve onlarla iletişim kurmak için hazırlanan ve iletilmek istenen mesajın sadece bir söylem olmadığı, aynı zamanda bir eylem-söylem bütünlüğünü içerdiği belirtilmiştir. Beyaz Saray Yönetimi, stratejik iletişim kavramını şemsiye yaklaşımına uygun olarak tanımlar ve kamu diplomasisini ulusal hedeflere ulaşmanın bir yolu ve yöntemi olarak görür.

Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bilimleri Enstitüsü tarafından 2008 yılında yayımlanan "Strategic Communication Task Force Report" raporunda, stratejik iletişim, askeri, ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel çabaların koordine edildiği bir süreç olarak tanımlanmıştır. NATO'nun Stratejik İletişim Politikası da stratejik iletişimi, kamu diplomasisi, halkla ilişkiler, askeri halkla ilişkiler, bilgi harekâtı ve psikolojik harekât gibi iletişim yeteneklerinin koordineli ve uygun kullanımı olarak tanımlar. Bu tanımlar incelendiğinde, kamu diplomasisinin stratejik iletişimin alt kümesi olduğu görülmektedir.

Tatham (2010) tarafından yapılan tanıma göre, stratejik iletişim, hedef kitlelerin üzerinde etki yaratarak olumsuz kanaat ve davranışları değiştirmeye yönelik bir süreçtir. Stratejik iletişim, hedef kitlelerin anlaşılmasını sağlar, etkili ve uygun kanallar belirler, belirli türdeki davranışların düzenlenmesini ve sürekliliğinin sağlanmasını destekler.

Cornish, Lindley ve Yorke (2011) tarafından yapılan tanıma göre, stratejik iletişim ve ulusal güvenlik konusunda yapılan bir raporda, stratejik iletişimin kamu diplomasisi, halkla ilişkiler, bilgi harekâtı ve psikolojik harekât gibi kavramlardan oluştuğu ve bunların taktik, operatif ve stratejik seviyelerde koordineli bir şekilde yürütülmesi gerektiği belirtilmiştir.

Sonuç olarak, stratejik iletişim, devletlerin ulusal stratejik hedeflere ulaşmak ve çıkarlarını korumak için yürüttükleri iletişimsel faaliyetlerin Dışişleri Bakanlığı sorumluluğunda kamu diplomasisi zeminine oturtulmasıdır. Stratejik iletişim, kamu diplomasisi, halkla ilişkiler ve bilgi harekâtı gibi yeteneklerin koordineli bir şekilde kullanılmasını sağlar ve tüm güç unsurlarının eylem, söylem ve imajlarının uyumunu düzenler.

2. KAMUOYU DİPLOMASİSİNDE STRATEJİK İLETİŞİM SÜRECİNİN KAYNAKLARI

Kamu diplomasisi kavramının tanımı yapılırken, kamuoyu diplomasisinin yumuşak güç unsurunun bir parçası olduğu ve bu sürecin oluşturulmasında stratejik iletişim kaynaklarından yararlanıldığı belirtilmektedir. Bu kaynaklar şunlardır:

Kültür: Kültür, bir toplumun yaşam biçimi ve birikimli uygarlığıdır. Kamu diplomasisinde, bir ülkenin kültürel öğeleri, uluslararası alanda o ülkenin imajını yansıtmakta ve tanıtmakta kullanılır. Kültürel etkileşimler, farklı ulusların birbirlerini daha

iyi tanımalarını sağlar ve kamu diplomasisi aracılığıyla farklı kültürler arasında anlayış ve işbirliği geliştirilmesine katkıda bulunur.

Ekonomi: Bir ülkenin ekonomik gücü ve tanınmış markaları, kamu diplomasisinin etkili bir şekilde yürütülmesine yardımcı olur. Tanınmış markalar ve çok uluslu şirketler, bir ülkenin uluslararası arenada prestijini artırır ve o ülkenin imajına olumlu katkıda bulunur.

Medya: Medya, karşılıklı anlayışın ve etkileşimin ön planda olduğu kamu diplomasisinde stratejik bir rol oynar. Başarılı kamu diplomasisi yürüten ülkelerin medyaları güçlüdür ve uluslararası alanda etkili iletişim sağlarlar.

Tanıtım ve Tanıtma Faaliyetleri: Bir ülkenin kendisini tanıtması ve tanıtma faaliyetlerinde bulunması, kamu diplomasisinin önemli bir parçasıdır. Yabancı ülkelerin stratejileri ve politikaları hakkında bilgi edinilmesi, dış politika yapımında ve uluslararası ilişkilerde doğru kararların alınmasını sağlar.

Siyasi Değerler: Bir ülkenin uluslararası alanda etkili bir kamu diplomasisi yürütebilmesi için uluslararası hukuka, insan haklarına ve demokrasiye uygun değerler oluşturması ve bunları uygulaması önemlidir. Bu değerler, ülkenin uluslararası alandaki itibarını güçlendirir.

Dış Politika: Bir ülkenin dış politikası, kamu diplomasisinin temelini oluşturur. Uygun ve tutarlı bir dış politika anlayışı, ülkenin uluslararası alandaki imajını ve etkisini güçlendirir.

Eğitim: Devletler tarafından desteklenen eğitim programları ve öğrenci değişim programları, kültürel alışveriş için önemli bir ortam sağlar. Eğitim kurumları, kamu

diplomasisinin etkin bir şekilde kullanılmasında önemli bir rol oynar.

Bu kaynaklar, bir ülkenin kamu diplomasisini etkili bir şekilde yürütmesine ve uluslararası alanda itibarını güçlendirmesine yardımcı olur.

3. KAMU DİPLOMASİSİNDE STRATEJİK İLETİŞİM SÜRECİNİN ARAÇLARI

Kamu diplomasisiyle harekete geçirilmeye çalışılan unsurlar, bir ülkenin sahip olduğu yumuşak güç unsurlarıdır. Bu unsurlar, ulusal kültür, fikirler ve uluslararası alana taşınan iletişim kanallarıyla diğer ülkelere yayılmaktadır. Günümüzde, iletişim teknolojilerinin gelişimiyle birlikte kamu diplomasisi araçları da çeşitlenmiş ve güçlenmiştir. Kamu diplomasisinde stratejik iletişim sürecinin uygulanması esnasında kullanılan araçlar şunlardır:

Ekonomik İşbirliği ve İnsani Yardımlar: Ekonomik kalkınma ve insani yardımlar, bir ülkenin yumuşak gücünü artırmak için kullanılan araçlardır. Bu tür işbirlikleri, ülkeler arasında dostane ilişkilerin kurulmasına ve toplumların birbirini daha iyi anlamasına katkıda bulunur.

Dil: Bir ülkenin kullandığı dil, kültürünü ve değerlerini diğer ülkelere iletmek için önemli bir araçtır. Dil, uluslararası iletişimi kolaylaştırır ve kültürel etkileşimi destekler.

Yazarlar ve Yayıncılar: Yazarlar ve yayıncılar, bir ülkenin edebi ve entelektüel ürünlerini uluslararası alana taşımak için önemli bir rol oynarlar. Edebi eserler ve yayınlar, bir ülkenin kültürel zenginliğini ve fikirlerini dünya geneline yayabilir.

Medya Grupları ve Gazeteciler: Medya, kamu diplomasisinde stratejik iletişimin temel araçlarından biridir.

Medya grupları ve gazeteciler, bir ülkenin görüşlerini ve politikalarını uluslararası kamuoyuna aktarır ve etkiler.

Gençlik Grupları ve Kültürel Kuruluşlar: Gençlik grupları ve kültürel kuruluşlar, kültürel alışverişi teşvik eder ve uluslararası ilişkilerde köprü görevi görür.

Sivil Toplum Kuruluşları ve Başarıları: Sivil toplum kuruluşları, bir ülkenin demokratik ve insani değerlerini uluslararası alana taşır ve insan hakları gibi evrensel konularda farkındalık yaratır.

Siyasi Partiler ve Politikacılar: Siyasi partiler ve politikacılar, bir ülkenin siyasi değerlerini ve politikalarını uluslararası alana taşır ve diğer ülkelerle işbirliği yapar.

Bölgesel ve Mahallî Birimler: Bölgesel ve mahallî birimler, kültürel çeşitliliği ve yerel değerleri uluslararası alanda tanıtmak için önemli bir role sahiptir.

Özel Sektör ve Teşebbüsler: Özel sektör ve teşebbüsler, bir ülkenin ekonomik gücünü ve marka değerini uluslararası alanda yansıtır.

Özel Menfaat Grupları: Çeşitli özel menfaat grupları, bir ülkenin uluslararası alandaki etkisini artırmak için çeşitli alanlarda faaliyet gösterirler.

Stratejik Araştırma Merkezleri ve Kamuoyu Araştırma Şirketleri: Stratejik araştırma merkezleri ve kamuoyu araştırma şirketleri, kamu diplomasisi stratejilerinin oluşturulmasında ve uygulanmasında önemli bir rol oynarlar.

Üniversiteler: Üniversiteler, akademik değişim programları ve araştırma projeleri aracılığıyla uluslararası alanda etkileşimi teşvik eder.

Sanatçılar ve Sanatsal Aktiviteler: Sanatçılar ve sanatsal etkinlikler, bir ülkenin kültürel zenginliğini ve yaratıcılığını uluslararası alanda tanıtır.

Spor Müsabakaları ve Sporcular: Spor etkinlikleri ve sporcular, bir ülkenin spor kültürünü ve başarılarını uluslararası alanda temsil eder.

Kanaat Önderleri: Kanaat önderleri, toplumların düşünce ve eğilimlerini etkileyen kişilerdir. Onların desteği, bir ülkenin görüşlerini ve politikalarını uluslararası alanda destekleyebilir.

Sosyal Medya Araçları: Web 2.0 olarak adlandırılan sosyal medya araçları, kamu diplomasisinde giderek önemli bir rol oynamaktadır. Sosyal medya platformları, geniş kitlelere ulaşma ve etkileşim kurma imkanı sağlar.

Bunların yanı sıra, resmi düzeyde hükümetler tarafından düzenlenen konferanslar, seminerler, öğrenci değişim programları ve yardım programları da yaygın kamu diplomasisi uygulamaları arasındadır. Bu araçlar, bir ülkenin uluslararası ilişkilerde ve kamuoyu yönetiminde etkili olmasına yardımcı olur.

4. KAMU DİPLOMASİNDE STRATEJİK İLETİŞİMİN UYGULAMA ADIMLARI

Tatham (2010) ve Hudson Institute'e göre, stratejik iletişim planı genellikle dört aşamada oluşturulmaktadır. Bu aşamalar şunlardır:

Stratejik Seviyede Planlama Safhası: Bu aşamada, iletişim stratejisinin temelleri atılır. Hedef kitlenin tanımlanması ve analizi yapılır. Hangi grupların hedeflendiği belirlenir ve bunların özellikleri, davranışları ve tercihleri analiz edilir.

İletişim Strateji Planı Hazırlama Safhası: Bu aşamada, belirlenen hedef kitlelerle etkileşim sağlamak için belirli iletişim stratejileri ve taktikler geliştirilir. Hangi iletişim araçlarının kullanılacağı, hangi mesajların iletilmesi gerektiği ve iletişim sürecinin nasıl yönetileceği planlanır.

Stratejik İletişimin İcrası Safhası: Bu aşamada, iletişim stratejisi uygulanır. Belirlenen iletişim araçları kullanılarak hedef kitlelere mesajlar iletilir ve etkileşim sağlanmaya çalışılır. Bu aşamada, iletişim sürecinin düzgün bir şekilde yürütülmesi ve hedeflere ulaşılması için sürekli olarak izleme ve yönlendirme yapılır.

Stratejik İletişim Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi Safhası: Bu aşamada, gerçekleştirilen iletişim faaliyetleri ve elde edilen sonuçlar değerlendirilir. Hangi stratejilerin işe yaradığı, hangi iletişim araçlarının etkili olduğu ve hedeflere ne kadar yaklaşıldığı analiz edilir. Bu değerlendirme, gelecekteki iletişim stratejilerinin geliştirilmesine ve iyileştirilmesine katkıda bulunur.

Bu dört aşama, kamuoyu diplomasisi alanında stratejik iletişim planının oluşturulmasında da uygulanabilir. Bu süreç (Şekil-1), bir ülkenin uluslararası alandaki imajını şekillendirmek, etkilemek ve güçlendirmek için kullanılabilir.

Şekil 1. Kamu Diplomasinde Stratejik İletişimin Uygulama Adımları

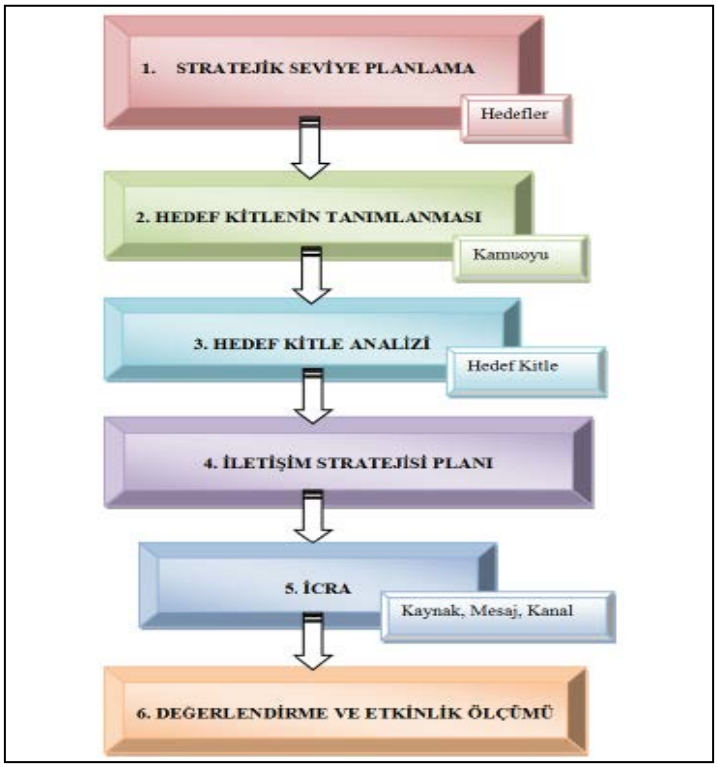

Stratejik Seviyede Planlama (Çevreyi Şekillendirme) Safhası:

Bu safhada, stratejik hedeflere ulaşmak için gerekli olan kamuoyu içinde hangi davranışların değiştirilmesi gerektiği belirlenir. İlk olarak, kamuoyu araştırmaları ve nüfus analizleri yapılır. Bu analizler, nüfusun demografik yapısını, yaşam tarzlarını, siyasi ve dini görüşlerini, plan hedeflerini ve bu unsurların mevcut problemlerle olan ilişkilerini aydınlatır. Ardından, mevcut stratejilerin uygunluğu, yapılabilirliği ve kabul edilebilirliği değerlendirilir. Bu değerlendirmeler sonucunda, askeri ve sivil unsurların, milli güç unsurlarının senkronizasyonunu sağlayan stratejiler geliştirilir.

İletişim Stratejisi Planının Hazırlanması (Doğru Hedefleri ve Doğru Mesajları Bulma) Safhası:

Bu safhada, iletişim stratejisi planının detayları belirlenir. Mesajı oluşturan eylem ve söylem paketi tasarlanır ve hazırlanır. Söylem ve eylemlerin tutarlılığı ve güvenilirliği, kurumsal itibarın korunması ve stratejik iletişimin etkinliği için önemlidir. Kaynak, kanal ve mesajla ilgili en uygun tasarım planı yapılır ve iletişim sürecinin kapsamı belirlenir. Stratejik vizyon, hedefler ve politikalar ışığında ana temalar, söylemler ve eylemler belirlenir.

Stratejik İletişimin İcrası (Tutarlı Kamuoyu Diplomasi Stratejisini Yaratma ve Yönetme) Safhası:

Bu safhada, planlama ve analiz safhaları sonucunda tasarlanan iletişim planı uygulanır. En uygun iletişim kanalı kullanılarak, doğru mesajın doğru zamanda verilmesi sağlanır. Stratejik iletişimin icrası safhasında, üretilen mesajların ana politikalarla uyumu ve tutarlılığı takip edilir ve gerektiğinde müdahalelerde bulunulur.

Stratejik İletişim Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi ve Bütçeleme Safhası:

Bu safhada, stratejik iletişim faaliyetlerinin başarısı değerlendirilir. Hedeflere ulaşılıp ulaşılmadığı, istenilen etkilerin olup olmadığı belirlenir. Ayrıca, ölçme yöntemleri ve kriterlerinin uygunluğu incelenir ve hatalar belirlenir. Değerlendirme sonuçları, bir sonraki stratejik iletişim sürecinin temelini oluşturur.

5. SONUÇ

Kamu diplomasisi, günümüzde devletlerin dış politika hedeflerini gerçekleştirmek için kullandığı yeni bir diplomasi

aracı ve yöntemi olarak öne çıkmaktadır. Bu yaklaşım, devletlerin sadece diğer devletlerle değil, aynı zamanda diğer ülkelerin halkları ve kamuoylarıyla da iletişim kurma ihtiyacını vurgular. Kamu diplomasisi, devletlerin, stratejik iletişim yöntemlerini kullanarak diğer devletlerin kamuoylarının desteğini kazanma politikası yürütmesini içerir.

Geleneksel diplomasi anlayışının aksine, kamu diplomasisi artık sadece hükümetlerin değil, aynı zamanda hükümet dışı kurumların, sivil toplum örgütlerinin, vatandaşların ve diğer aktörlerin de dâhil olduğu geniş bir iletişim ağına dayanır. Bu bağlamda, kamu diplomasisi bir devletin, diğer ülkelerin halklarına ve kamuoylarına ulaşarak onları kendi politikalarına ikna etmek üzere stratejik iletişim politikalarını uyguladığı bir süreçtir.

Kamu diplomasisi, sadece bilgi aktarımıyla sınırlı kalmaz; aynı zamanda kültürel etkileşimi, insani yardımı, eğitim programlarını ve diğer çeşitli iletişim araçlarını da içerebilir. Temel amacı, bir ülkenin imajını şekillendirerek, uluslararası ilişkilerde destek ve anlayış oluşturmaktır. Bu nedenle, kamu diplomasisi, günümüzde uluslararası ilişkilerin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir ve devletlerin politikalarını etkileme ve destek bulma stratejilerinde önemli bir rol oynamaktadır. Tabi ki de stratejik iletişim olmadan da etkili bir kamu diplomasisinin oluşması da imkânsızdır.

KAYNAKÇA

Akçadağ, E. (2014), Dűnya'da ve Tűrkiye'de Kamu Diplomasisi, http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/emineakcadag.pdf

Anna Tiedeman, "U.S. Public Diplomacy in Middle East", Seminar on Geography, Foreign Policy and the World Order, 4 Mayıs 2004, s. 7.

Cornish, P., Lindley-French, J. ve Yorke, C. (2011) Strategic Communications and National Strategy, A Chatham House Report. 1-41.

Cull, N.J. (2009). Public Diplomacy: Lessons from the Past. Los Angeles: Figueroa Press.

Güler, R. (2015), Güvenlik Odaklı Stratejik İletişim: Tarihsel Karşılaştırmalı Bir Analiz, Yayımlanmış Doktora Tezi, MSÜ Kara Karp Okulu Komutanlığı, Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Günenç, B. (1994). İnsan ve Kültür. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Kalın, İ. (2012). "Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi". Kamu Diplomasisi (Ed: Abdullah Özkan-Tuğçe Ersoy Öztürk). İstanbul: Tasam Yayınları

Kaypak, Ş. (2010). Kültürel Turizm Potansiyelinde Kent Markalaşması, I. Disiplinler arası Turizm Araştırmaları Kongresi 27-30 Ankara.

Melissen, J. (2007). "The New Public Diplomacy: Between Theory and Practice," Jan Melissen (Der.), The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations, New York, Palgrave Macmillan, 3.

Nye J.S. (2004), Soft Power: The Means to Success in World Politics, New York, Public Affairs.

Oktay, E. (2012). "NATO'nun Dönüşümü ve Kamu Diplomasisi'nin Artan Rolü", Uluslararası İlişkiler, 9(34), 125-149.

Özkök, F., Harman, S. ve Yavaş, Ö. (2008). Bozcaada'ya Gelen Yerli Turistlerin Profilini Belirlemeye Dönük Bir Araştırma. Çanakkale İli Değerleri Sempozyumu – Bozcaada Değerleri Sempozyumu, Çanakkale.

Szondi, G. (2009). "Central And Eastern European Public Diplomacy". Handbook Of Public Diplomacy. Ed. Nancy Snow & Philip M. Taylor. Routledge.

Tatham, S. (2008). "Strategic Communication: A Primer", Advanced Research and Assessment Group, Special Series, 8, 28,

Tatham, S. (2010), "Understanding Strategic Communication: Towards a Definition". Strategic Communication for Combating Terrorism, Centre of Excellence Defence Against Terrorism, Ankara, 17-27.

Taylor, P.M. (2009), Routledge Handbook of Public Diplomacy, London, Rutledge Press.

Tuch, H.N. (1990), Communicating with the World: U. S. Public Diplomacy Overseas, St. Martin's Press, 3.

Ünal (2017). Kamu Diplomasisi Açısından Kırgızistan'da Türkiye Algı Araştırması, Intermedia International e-Journal, 4(6), 155-187.

Ünal, U. (2017), Kamu Diplomasisi Açısından Kırgızistan'da TÜRKİYE Algı Araştırması, Intermedia International e-Journal, 4(6)

Zaharna, R. (2010). Battles To Bridges. New York. Palgrave Macmillan.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER ALANINDA

AKADEMİK ANALİZLER

YAZ Yayınları
M.İhtisas OSB Mah. 4A Cad. No:3/3
İscehisar / AFYONKARAHİSAR
Tel : (0 531) 880 92 99
yazyayinlari@gmail.com • www.yazyayinlari.com

ISBN: 978-625-6642-52-2